

**UN INVENTARI DE LA NOTARIA
D'EN BOFILL
FINS AL PRIMER TERÇ
DEL SEGLE XVII
A CASTELLÓ D'EMPÚRIES**

Per MIQUEL PUJOL I CANELLES

INTRODUCCIÓ

Aquest darrers anys el coneixement del fons arxivístic pertanyent històricament a Castelló d'Empúries s'ha vist incrementat amb noves aportacions. Entre aquestes cal citar l'article del professor Albert Compte *Un inventari de l'Arxiu de Castelló d'Empúries de mitjans segle XVIII*, publicat recentment en *Annals d'Estudis Empordanesos*⁽¹⁾. El fons a què fa referència dit article pertany a l'Arxiu Municipal. Però a Castelló d'Empúries, com és sabut, aquest no fou l'únic arxiu existent. Hi hagué també fins a l'any 1623, en què fou traslladat a Arbeca⁽²⁾, l'Arxiu Comtal que actualment es guarda entre el fons documental de la Fundació de la Casa Ducal de Medinaceli. A més dels dos arxius que acabem de citar, hi ha encara un tercer fons procedent de les Notaries de Castelló d'Empúries, conegut també per fons de *Protocols*, custodiat actualment a l'Arxiu Històric de Girona d'acord amb la legislació actual, que disposa que els protocols de més de cent anys d'antiguitat han de dipositar-se als respectius Arxius Històrics⁽³⁾. Cadascun d'aquests tres Arxius és important en el seu gènere, constituint, en conjunt, un fons documental de riquesa i valor excepcionals, amb el qual no admet comparació possible cap altra població de l'Empordà.

Històricament, els Arxius –comtal, municipal i notarial– romangueren ubicats durant molts segles a la Vila de Castelló d'Empúries. Diverses circumstàncies, entre les quals pesaria la condició fronterera de la capital del comtat, han influït desfavorablement en la seva conservació i integritat. Del tots tres, el millor conservat –gràcies probablement a l'oportú trasllat a Arbeca⁽⁴⁾– és l'arxiu comtal amb els seus 13.000 documents actualment existents. Dels dos restants, el que ha sofert més dispersió i pèrdues ha estat el Municipal. En efecte, a penes se'n conserven unes relíquies –uns 92 llibres en total– repartides entre l'Arxiu Municipal de Castelló d'Empúries que posseeix 12 volums guardats en un petit armari de la Casa de la Vila, i l'Arxiu Històric de Girona, on n'hem pogut comptar uns 80 volums catalogats incomprensiblement entre els *Protocols Notarials*⁽⁵⁾. Quant a l'Arxiu Notarial, es conserven registrats més de 2.100 volums, que en conjunt ofereixen una xifra gairebé incalculable de documents. Cal, però, tenir per irremissiblement perduts bon nombre de llibres, com es constata –almenys pel que fa referència a la Notaria de la qual publiquem l'Inventari –mitjançant una mera comparació amb el fons subsistent a l'Arxiu Històric de Girona, en bona part greument afectat per l'acció de la humitat i del rosec.

L'oportunitat de la publicació de l'Inventari és òbvia. Malgrat referir-se solament a una de les Notaries existents a Castelló d'Empúries i estar limitat cronològicament fins el primer terç del segle XVII, permet ampliar la llista de notaris, determinar el temps que aquests exerciren, la xifra i naturalesa dels llibres que instrumentalitzaren i, en general, tenir un millor coneixement d'aquest fons del notariat a Castelló d'Empúries. En aquest sentit ens plauria que el nostre treball pogués ser d'alguna utilitat a les joves promocions d'arxivers de l'Arxiu Històric de Girona.

NOTES PER UN ESTUDI DEL NOTARIAT A CASTELLÓ D'EMPÚRIES FINS AL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XVII

Enlloc escau millor que aquí la coneguda dita popular recollida per Joan Amades: «Castelló Vila Major, tots són jutges i notaris». Amb aquesta expressió, evidentment hiperbòlica, la gent de la rodalia manifestava tota la seva admiració i aversió envers la Vila-comtal. Sens dubte, el crescut nombre d'escrivants i juristes que Castelló d'Empúries aplegava per la seva condició de capital del comtat, havia anat configurant amb el temps el seu caràcter de població burocràtica i encarcerada⁽⁶⁾.

En aquest capítol ens limitem a oferir unes dades del Notariat a Castelló d'Empúries fins a l'any 1630, data de l'Inventari que avui publiquem. Per una visió més generalitzada dels antecedents i evolució de la funció notarial a Catalunya, caldrà recórrer a l'extens article de Fèlix Duran Cañameras *Notas para la Historia del Notariado Catalán*⁽⁷⁾.

La institució del Notariat a Castelló d'Empúries obeí probablement a un procés paral·lel al que tingué lloc a tot Catalunya, durant el segle XIII. Això no obstant, la facultat de nomenar notaris en el comtat fou privativa del comtes. Així ho acredita la nombrosa documentació acumulada als Arxius tant de la Fundació de la casa Ducal de Medinaceli⁽⁸⁾, com a l'Històric de Girona⁽⁹⁾.

La primera notícia que tenim del notariat a Castelló d'Empúries consisteix en un privilegi del rei Pere II, de 6/8 de març de 1210, com a resultat del Tractat d'agregació del comtat d'Empúries a la confederació catalana-aragonesa, on es pactà que el comte Huc IV conservaria les regalies i sobirania del comtat. Entre les regalies reservades al comte, hi havia la facultat de crear notaris públics. El castellaní Andreu Bassas, que recull aquesta notícia en el seu article *Els privilegis de Castelló i del Comtat d'Empúries*, publicat al volum VIII d'*Estudis Universitaris Catalans*⁽¹⁰⁾, afirma que obrava en poder seu un interessant manuscrit autèntic, intitulat *Liber Col-legii Nott. Publicor. Ville Castilionis Anpuriarum*⁽¹¹⁾. En ell es contenien tots els privilegis del Col·legi, alguns testimoniats i d'altres autèntics, amb tota la història i alternatives de la institució. Sobre aquest darrer punt, però, cal tenir en compte la cronologia del manuscrit, 1512-1835, amb data inicial relativament tardana. Per desgràcia, aquest preciós manuscrit desaparegué l'any 1936. En el seu article, l'autor es limita a extreure'n unes escassíssimes, però substancials, dades en funció del comentari a les Rúbriques CXXXVIII i CXXXIX dels Privilegis de la Vila de Castelló d'Empúries, sobre notaris i notaries, continguts en el llibre anomenat de la xivella i dels botons, avui també desaparegut.

Els idus de gener de 1249, Ponç Huc III atorgà un privilegi que permetia als notaris públics, dins la seva jurisdicció, rebre els testaments amb la intervenció de tres testimonis⁽¹²⁾. D'aquesta remota època ens han quedat els noms dels notaris Ponç Canelles i Guillem Pere, cloent un privilegi atorgat pel citat comte, el 4 dels idus de setembre de 1250, sobre la lleuda de blat i grans als beneficiats de l'església de Santa Maria de Castelló d'Empúries⁽¹³⁾.

Més endavant, el 1304, Ponç Huc IV concedí un important privilegi als notaris públics de la vila, segons el qual, aquest podien cobrar i exigir els seus salaris amb el mateix valor de la moneda que abans tenia i que solien cobrar, per haver-se canviat en aquell temps el valor d'aquella. Però, a més, en dit privilegi es determinava un *numerus clausus* dels notaris autoritzats a exercir

la seva professió. Aquest nombre continuaria essent el dels quatre ja existents, de manera que qualsevol instrument confeccionat dintre la vila per un notari que no fos un dels quatre –més endavant veurem com aquests es repartien en parelles– no tindria cap valor legal. Més encara, l'intrús que osés introduir-se al comtat per actuar, seria sancionat amb una multa de 50 lliures⁽¹⁴⁾. Probablement aquesta disposició responia al notable increment de persones dedicades a fer de notari, a mitjan segle XIII, de resultes de les lleis que prohibien als clergues l'exercici d'aquesta professió⁽¹⁵⁾. És sabut que les poblacions de certa categoria, com ara Castelló d'Empúries en aquella època, constituïen un poderós incentiu per exercir el notariat. De fet, en sol·licitar qualsevol privilegi del comte, els notaris de Castelló invariablement feien constar «que en aquest vostre comtat son moltes pràctiques de contractes que en altra part no son»⁽¹⁶⁾. Finalment, el privilegi de Ponç Huc IV concedia als notaris la franquícia d'host, cavalcada, qüestia i altres exaccions⁽¹⁷⁾.

D'altra banda, segons el *Llibre de Rubriques dels Privilegis de la Vila*⁽¹⁸⁾, les dues notaries públiques –de les quals parlarem més endavant– no es podien agregar ni ajustar a una única. D'acord amb el privilegi que allí s'expressa, els notaris d'una no podien associar-se amb els de l'altra. Tot amb tot, això no impedia que un determinat notari passés successivament d'una al servei de l'altra, com consta en època molt avançada de Joan Pons Fabra⁽¹⁹⁾.

La relació de dependència dels notaris al comte, que –com acabem de veure– era qui els nomenava i els concedia privilegis, és corroborada per un procés del segle XVI. L'incoaren els notaris contra el batlle i cònsols de la vila al·legant que estaven exempts del fur i jurisdicció d'aquests, i que restaven subjectes únicament al veguer⁽²⁰⁾. Aquesta dependència a la jurisdicció del comte explica l'esmentada Rúbrica CXXXVIII dels Privilegis de Castelló. En efecte, el fet que el notariat fos ofici dependent del comte, feia que els notaris no poguessin comptar dieta dels actes que prenguessin pels habitants de Castelló dintre la vila^(20b).

El 20 d'agost de 1409, el rei Martí confirmà uns Estatuts que havien estat fets per l'infant Pere a favor del veguer i del baile de Castelló d'Empúries. En ells es contenia la prohibició per part dels notaris d'estendre actes jurades, excepte quan l'obligació en elles continguda no fos vàlida sense jurament. La raó era que aquest procediment perjudicava els emoluments de l'escrivania de la vegueria⁽²¹⁾. Un precedent remot d'aquests estatuts es trobava en la pragmàtica del rei Jaume II de 31 de maig de 1301⁽²²⁾. Segons aquestes ordinacions no devia ser permès d'introduir el jurament en les escriptures de prèstec, dipòsit i «comandes», la qual cosa implicava –atesa la legislació vigent aleshores sobre el perjuri– que, en cas d'incompliment, l'acció que podia exercir la persona perjudicada passés de civil a criminal. Segons Duran Cañameras⁽²³⁾, amb aquestes mesures es tractava d'evitar que les escriptures amb jurament de fer o de complir alguna cosa no substituïssin l'actuació judicial, convertint-los en una espècie de judicis convinguts.

El 7 de juny de 1512, l'infant Fortuna, aleshores comte d'Empúries, ordenà que en lloc dels tres anys que determinaven la prescripció dels comptes dels notaris (i apotecaris), en endavant, aquests es regissin per la prescripció ordinària⁽²⁴⁾.

Hem esmentat que a Castelló d'Empúries existien dues notaries propietat del comte⁽²⁵⁾. Ambdues tenien caràcter públic i eren totalment independents de l'escrivania de la Cúria comtal, el fons documental de la qual alimentà l'Arxiu que avui es conserva a la Casa Pilatos a Sevilla en la Secció «Ampurias». En el transcurs dels anys, les dues Notaries del comte han estat

conegudes pels noms vulgars d'En Bofill i d'en Mallén respectivament. Ignorem quan començà a prendre una d'elles la denominació de Mallén. La primera vegada que veiem figurar aquest nom és en un llibre del notari Pere Serra de l'any 1294⁽²⁶⁾. En el *Llibre de Testaments* d'aquest mateix notari, datat un any després (1295), s'especifica que Pere Serra actua en qualitat de substituït en la Notaria de Mallén⁽²⁷⁾. En cap altre llibre anterior en aquestes dates dels actualment existents a la secció Castelló d'Empúries a l'Arxiu Històric de Girona, no s'esmenta aquest nom. Qui era aquest Mallén? Suposem que fou el primer notari arrendatari d'una de les dues notaries públiques que el comte d'Empúries posseïa dins la vila, la qual cosa justificaria que se la denominés vulgarment, com hem dit abans, Notaria d'En Mallén. Aquest nom torna a aparèixer esporàdicament en llibres dels notaris Pere Mateu (1346), Berenguer Febrer (1355), Pere de Pujolà (1361)⁽²⁸⁾. L'any 1480, Bernat Andreu substituïx en la dita Notaria Joan Mallén, notari públic de la vila i secretari de l'infant⁽²⁹⁾. Pocs anys més tard –1487– el veiem figurar també amb el càrrec de tresorer comtal⁽³⁰⁾. El 1504, mort ja Joan Mallén, la Notaria es trobava en mans dels seus hereus amb Pere Seguer en qualitat de notari substituït⁽³¹⁾. Un d'aquests hereus fou Pere Mallén, que el 1514, semblantment al seu antecessor, ostentava el càrrec de secretari de l'infant. Tenia per substituït el notari Cosme Damià Maig⁽³²⁾.

L'any 1544, la notaria d'En Mallén havia passat a la Comunitat de preveres de l'església major de la vila, mantenint el caràcter de pública. Bassas, en comentar la Rúbrica CXXXIX, diu d'una manera vague que «amb posteritat aquesta notaria era dels preveres de la comunitat». En tot cas, creiem que no els pertanyia molt abans de 1544⁽³³⁾, o almenys no consta que així fos. Tot i haver estat traspassada, continuava essent coneguda per notaria d'En Mallén⁽³⁴⁾, denominació que molt probablement havia quedat definitivament fixada, com sembla inferir-se dels *Protocols* del primer terç del segle XVII⁽³⁵⁾. Cal no confondre aquesta Notaria amb la creada pel bisbe Pere de Rocabertí, l'any 1324⁽³⁶⁾, a conseqüència del privilegi que el papa Joan XXII havia concedit el 27 de juliol de 1317 als cònsols de la Vila, recomanant, ateses les circumstàncies existents, al bisbe de Girona l'establiment d'un oficialitat eclesiàstic a Castello⁽³⁷⁾.

Tocant a l'altre Notaria pública, coneguda per d'En Bofill, hi constatem l'existència de notaris substituïts des de l'any 1279, en que figura Pere Perpinyà. És probable que l'origen de la denominació d'En Bofill hagués seguit un procés paral·lel al què acabem de ressenyar per la d'En Mallén, és a dir, un tal Bofill n'hauria estat el primer arrendatari. Com sigui, el primer Bofill, però documentat és de l'any 1376, en que figura un *Bernardus Bonifilii notarius*⁽³⁸⁾ que un any més tard apareix associat amb Ramon Bussigues⁽³⁹⁾. Malgrat la distància de tretze anys, creiem que aquest Bofill és el mateix que registra l'Inventari (1389-1414), més si tenim en compte que apareix connotat com Bernat Bofill *primer*. D'altra banda, l'Inventari recull altres notaris de cognom Bofill d'aquesta època que possiblement integraven una parentela: Joan (1407-1440), Bartomeu (1410-1436) Bernat *segon* (1449-1467) i finalment, ja un segle més tard, Jeroni (1557-1566).

La sèrie de substituïts en la Notaria d'En Bofill en el transcurs dels anys fins al primer terç del segle XVII, apareix registrada a l'Inventari i en els llibres notariais de Castelló d'Empúries subsistents a l'Arxiu Històric de Girona⁽⁴⁰⁾.

D'aquesta manera ambdues denominacions foren encunyades per expressar tradicionalment cadascuna de les dues Notaries públiques de Castelló d'Empúries. Aquestes titulacions originàries, emperò, no foren obstacle perquè no poguessin ser objecte d'arrendament, per un temps determinat, els emoluments i salaris de dites Notaries. És sabut que l'arrendament no afectava a la propietat del fons documental, és a dir, dels *Protocols* que devien restar, en cas de mort o cessació del notari, a les notaries o escrivanies, de la mateixa manera que aquest devia deixar-hi els propis protocols, dels quals també era merament custodi, no amo absolut. El mateix Inventari, objecte d'aquest estudi, pot ser un bon exponent del que estem dient. Però no sempre en la pràctica els notaris observaven escrupolosament la seva condició de dipositaris dels protocols, malgrat l'existència de diferents disposicions legals tendents a evitar que els protocols d'un notari difunts passessin a mans dels hereus. Això obligava, en ocasions, a escritinis practicats pel veguer a casa dels hereus dels notaris. Aquest, per exemple, podria ser el cas del *Llibre de Protocols* i del *Llibre de Claveria*, que es trobaven a casa del notari Simeó Ribera (1534-1560) i que foren recuperats després de la inspecció portada a terme pel veguer del comtat⁽⁴¹⁾.

La problemàtica de la successió notarial i traspàs de protocols en aquella època a Catalunya, en general, ha estat estudiada per Maria Teresa Ferrer i Jaume Riera⁽⁴²⁾. Si ens hi hem deturat és simplement per aportar nous elements de coneixement d'un Arxiu de *Protocols* del qual no es fa cap referència a l'article esmentat, però que creiem que poden ser útils per la Història del Notariat Català.

Disposem d'alguns contractes d'arrendament de la Notaria d'En Bofill, durant el segle XIV. A les kalendes de desembre de 1352, Miquel Vilanova, que regenta dita Notaria, paga per l'arrendament dels emoluments i salaris de durant un any vint-i-cinc lliures melgoreses⁽⁴³⁾. Per la seva banda, el comte Joan I, el primer de juny de 1391, arrenda durant un any la mateixa Notaria, en el sentit ja explicat, a Bernat Bofill i Bartomeu Pelegrí, ambdós associats, al preu de quaranta lliures, amb la condició de pagament —com era usual a l'època— per quatrimestres⁽⁴⁴⁾. L'any 1393, el preu era de cinquanta lliures melgoreses⁽⁴⁵⁾, i el 1395 havia augmentat lleugerament a cinquanta-cinc lliures melgoreses⁽⁴⁶⁾. Els contractes d'arrendament es podien renovar cada any. És fàcilment comprovable a través les diferents èpoques de Bartomeu Pelegrí, que apareix ja sol o ja associat amb Bernat Bofill⁽⁴⁷⁾. Un segle més tard —6 juny 1491— el termini era de dos anys⁽⁴⁸⁾. Sabem que aquesta Notaria feia cens a un benefici instituit a l'església de Santa Maria de Vilabertran⁽⁴⁹⁾.

No és cosa fàcil senyalar amb exactitud en tot moment la situació de les Notaries públiques, a causa de la imprecisió i àdhuc contradicció dels documents al llarg del temps. Un protocol de final del segle XIV al·ludeix a una escrivania situada davant les Carnisseries⁽⁵⁰⁾. De referir-se a la Notaria d'En Mallén, aquesta un segle més tard —1497— es troba ubicada a casa del notari Miquel Mayans a la Plaça de les Peixeteries Velles⁽⁵¹⁾. Això significaria que, almenys en determinats casos, la situació dependria del lloc on vivia el notari. Tot amb tot, sembla que no hi ha dubte que la Notaria d'En Bofill estigués situada a la Plaça del Gra, com es desprén de diferents documents d'aquesta època que la fan contigua a l'escrivania de la Cúria⁽⁵²⁾.

Tradicionalment s'han mantingut els noms originaris d'En Bofill i d'En Mallén. No obstant això, en ocasions, semblen haver estat reemplaçats pel notari titular-arrendatari. Així llegim, per exemple, *Notaria discreti Petri Cellers*⁽⁵³⁾, *Scribania discreti Petri Jacobi*⁽⁵⁴⁾.

Hem dit més amunt que el nomenament dels notaris era privatiu del comte. La facultat dimanada del poder comtal per exercir el càrrec solia expressar-se, al principi, d'una manera simple amb la fórmula *auctoritate domini comitis Impuriarum* ⁽⁵⁵⁾. Hi ha notaris que es limiten a fer constar que són notaris públics *notarius publicus Ville Castilionis*, sense afegir-hi res més ⁽⁵⁶⁾. Cal arribar a meitat segle XIV per trobar fórmules més desenrotllades: *notarius publicus per totum comitatum et dominationem illustrissimi domini Infantis*, o bé: *notarius auctoritate generali per totum Impuriarum comitatum*, i també: *notarius publicus auctoritate comitis Impuriarum per totam terram et dominationes suas*, etc. ⁽⁵⁷⁾. A partir de l'any 1402, en què el rei Martí I incorpora el comtat d'Empúries a la Corona, la facultat deriva lògicament de l'autoritat reial i el camp s'amplia a tot Catalunya i fins i tot a Arago: *auctoritate regia notarius publicus per totum Cathalonie principatum* o bé *auctoritate Illustrissimi domini Aragonie Regis notarius publicus per totam terram et dominationem suam* ⁽⁵⁸⁾. L'any 1480 apareix la fórmula que en endavant serà força corrent, en què consta la doble autoritat: la reial i la comtal: *auctoritate regia et domini comitis Empuriarum notarius publicus ville Castilionis et eius Emporiarum comitatus* ⁽⁵⁹⁾. Són els anys del desempenyament definitiu per part de la Generalitat Catalana del comtat d'Empúries a mans del rei i d'aquest a l'Infant (29 octubre 1481). La primitiva fórmula tornarà a aparèixer el 1525: *auctoritate domini comitis (o Infantis) per totum comitatum*, etc. per retornar de nou, el 1600, a la regia *auctoritate per totam terram et dictionem domini Regis*, que a mesura avança el segle XVII es transforma en *regia ac comitali auctoritatibus notarius publicus ville Castilionis et comitatus Empuriarum* ⁽⁶⁰⁾. A vegades en la titulació apareixen expressades baronies, així: *auctoritate Illustrissimi comitis Impuriarum notarius publicus per totum comitatum et baroniis de Occulo Stricto et de Monellis* ⁽⁶¹⁾. A finals del segle XVI, i amb més freqüència a començament del XVII, apareix la distinció entre dins i fora del comtat: *auctoritate comitis per totum comitatum et regia extra dictum Emporiarum comitatum* ⁽⁶²⁾. També es troben explicacions d'altres comtats: *auctoritate regia notarius publicus per totum Cathalonie Principatum et comitatus Rossilionis et Ceritanie in publicumque dicte Ville Castilionis electus* ⁽⁶³⁾. Finalment, ja en el segle XVII, l'autoritat es fa extensiva a tots els dominis del rei: *Regia auctoritate per totam terram et dictionem domini nostri Regis Philippi notarius publicus* ⁽⁶⁴⁾.

La substitució de notaris és freqüent a Castelló d'Empúries, com ho és arreu de Catalunya. És sabut que a les Corts de Barcelona de l'any 1311, Jaume II declarà que els possessors d'escrivanies o notaries podien nomenar persones per a regentar-les sempre que fossin suficients i idònees. Aquesta disposició general autoritzant els notaris a tenir substituïts no era altra cosa que una falsa conseqüència del concepte que les escrivanies eren propietat particular ⁽⁶⁵⁾. Els nostres protocols usen una triple nomenclatura per expressar aquest concepte de substitució: *regens, vicemgerens i substitutus* pròpiament dit, que és el vocable més freqüent. Els escrivants substituïts de notaris devien prestar jurament que guardarien el secret i complirien bé i fidelment la seva missió. Eren coneguts pel nom genèric de «jurats del notari». Aquest és el cas del jueu convers Joan de Sant Climent *scriptoris jurati substituti in Notaria discreti Petri Cellers auctoritate regia notarii publici Ville Castilionis* ⁽⁶⁶⁾. Tot i haver-se publicat lleis restrictives, el costum general a Catalunya consistia en admetre que els jurats del notari poguessin instrumentalitzar tota classe d'escriptures i fins i tot testaments ⁽⁶⁷⁾. Antoni Borrassà consta com escriptor jurat del notari Pere Janer el 1431 ⁽⁶⁸⁾. Alguns escriptors jurats apareixen anys

més tard que han assolit el títol de notari. Aquest és el cas de Pere Pellicer, que l'any 1374 és simplement escriptor jurat dels notaris associats Guillem de Mallorca i Ramon Bussigues, i sis anys més tard -1380- apareix nomenat notari per l'autoritat comtal⁽⁶⁹⁾. També Pere Borrassà passà d'escriptor de l'escrivania del notari Pere Jaume -1403- a notari públic per nomenament reial -1405⁽⁷⁰⁾. Semblantment Joan Perpinyà scriptor jurat (1485)^(70b). Abunden els notaris pròpiament dits substituïts del titular de les notaries a Castelló d'Empúries. Guillem Vidal (1358) regeix la notaria que posseeixen els hereus de Pere Mateu,⁽⁷¹⁾ Antoni Sabater (1402) i Pere Borrassà (1405), la de Pere Jaume⁽⁷²⁾; actuen en qualitat de *vicem gerens* de Pere Janer, Antoni Frasquet (1429), Pere Sartre (1423) i Joan Sabater (1423) i Joan Sabater (1442) i de Pere Cellers, Pere Albert (1455)⁽⁷³⁾; com ja hem dit, és més freqüent trobar-los amb el vocable *substitutus*: Miquel Cursavi (1403) és substituït de Pere Jaume⁽⁷⁴⁾; Pere Pla (1462), de Pere Cellers⁽⁷⁵⁾. A partir de començament del segle XVI apareix la fórmula *substitutus in Notaria -vulgo dicta* d'En Mallen-: Rafael Martorell (1525)⁽⁷⁶⁾; Pere Coll (1507)⁽⁷⁷⁾; Joan Ferrer Setembre (1527)⁽⁷⁸⁾; Joan Oliver (1541, 1544)⁽⁷⁹⁾; Miquel Coll (1541)⁽⁸⁰⁾; Antic Martorell (1543)⁽⁸¹⁾; Josep Mercader (1615)⁽⁸²⁾; Miquel Moner (1627)⁽⁸³⁾; Joan Graner (1629)⁽⁸⁴⁾.

La major part dels llibres notariais existents són lògicament *intus Villam*, malgrat en molts d'ells no expressar-se explícitament aquesta circumstància. En cas contrari sol indicar-se mitjançant la connotació *extra Villam*. En aquest darrer cas, a part del contingut del mateix llibre que revela a quins altres llocs és referit, no és pas poc freqüent trobar indicacions a llocs concrets; per exemple, Pere Cellers, notari de Castelló i de Fortià⁽⁸⁵⁾; Miquel Falcó porta la notaria del lloc d'El Far⁽⁸⁶⁾. I no solament de pobles i llocs, sinó també de monestirs amb dret de notaria pròpia. El 1521 l'abat comendatari de Sant Pere de Rodas estableix a favor del notari de Castelló, Joan Viu, les notaries del monestir, i el 1523 renova l'establiment a favor del mateix notari⁽⁸⁷⁾, i el mateix fa l'abat de Sant Miquel de Fluvià, el 1529, amb el notari castelloní Antic Andreu⁽⁸⁸⁾.

Quant a les condicions personals que devien adornar el notari per l'exercici de la seva professió, són suficientment conegudes a través les successives disposicions⁽⁸⁹⁾, perquè les hàgim de repetir aquí. Ens referirem únicament a aquelles que tenen relació amb el nostre treball. Entre elles, en efecte, hi havia la de *puresa de sang*, que havia estat ordenada l'onze d'agost de 1436, de la qual hem fet referència en una nota en parlar més amunt del jueu convers Joan de Sant Climent. També es requeria la suficiència. Els aspirants a notari podien provar que la posseïen de dues maneres: practicant durant un temps determinat a casa d'un notari i per mitjà d'un examen davant un tribunal. És sabut també que els aspirants a l'Art de la Notaria primer aprenien la pràctica i més endavant la teoria. Sobre la primera modalitat posseïm un contracte de l'any 1312, segons el qual Resta romandrà durant dos anys sota el mestratge del notari de Castelló d'Empúries, Ramon Bou, per aprendre l'ofici de la Notaria⁽⁹⁰⁾. A més dels exercicis pràctics, s'exigia un segon nivell, és a dir, passar l'examen. Aquest era doble: el secret davant el prior i el Col·legi, i l'altre públic, a la casa de La Llotja, davant el poble i en presència del procurador del comtat, dels cònsols, Consell, batlle i oficials, i tots els notaris⁽⁹¹⁾. Disposem igualment d'uns interessants documents sobre l'examen secret que sofrí l'escrivà Joan Vesí per aconseguir el títol de notari, celebrat el 25 d'abril de 1625⁽⁹²⁾. D'acord amb la *Constitució de les Corts de Montblanc de 1333*, l'edat hàbil era de vint-i-quatre anys complets. *El Còdex dels Costums*

de Tortosa, de finals del segle XIII, en canvi, exigia l'edat mínima de vint-i-cinc anys, coincidint amb les *Ordinacions de Lleida de 1289*, que exigien aquesta mateixa edat. A part el requisit previ de l'edat reglamentària, l'examen versà sobre la suficiència *de et super omnibus arte tabellionatus tangentibus de et super quibus notarii Regni qui noviter creantur examinari solent*, a més de l'honestetat de vida i bons costums, i així mateix de la carència de qualsevol crim o delictes. Una vegada despatxades les llicències per al col·legi que admetia els aspirants a exàmens, corresponia al comte nomenar el nou notari per a una de les dues notaries, per la qual cosa aquell cobrava un tant i rebia uns guans^(92b). Abans de la presa de possessió del càrrec, els notaris havien de prestar jurament de fidelitat. Aquesta darrera condició arrencava de finals del segle XIII⁽⁹³⁾ Duran Cañameras en la seva obra ja citada⁽⁹⁴⁾ ha publicat la fórmula del jurament dels notaris en la Cancelleria reial, transcrita el 13 de febrer de 1323 en la coberta del registre núm. 1601 de l'Arxiu de la Corona d'Aragó⁽⁹⁵⁾. Amb l'intent de poder establir la comparació de la fórmula de jurament –que posem en Nota– dels notaris de cancelleria amb la que estaven obligats els notaris públics del Regne, reproduïm aquí la que pronuncià, el 4 d'agost de 1469, el castellaní Francesc Bach, recentment nomenat notari⁽⁹⁶⁾:

Ordinationes quas Notarii Regii tenentur attendere et servare. Quicumque ordinationes sunt seriey sequentis:

Primo quod in officio notarie ad quod noviter est creatus se habebit fideliter atque bene.

Item quod faciet protocolla sive capibrevia omnium contractuum.

Item quod non faciet contractus usurarios atque illicitos etiam inter judeos et cristianos

Item cavebit in contractibus faciendis aut protestacionibus vel requisicionibus aut presentacionibus litterarum ut jura Regia in aliquo non ledantur.

Item quod tenebit in secreto contractus per eum confficiendos et potissime si et cum per contrahentes inde fuerit requisitus.

Item quod ex quo fuerit sibi satisfactum per contrahentes tradet eis instrumenta, sic quod ipsi contrahentes ob moran ipsius de non dando dicta instrumenta nullatenus fatigentur.

Item quod se exhibebit promptum ad quoscumque contractus licitos faciendos et quevis alia instrumenta confficienda quandocumque inde fuerit requisitus.

Item omnia alia et singula ad officium ipsum spectantia faciet legaliter atque bene.

Ultra aquesta fórmula de jurament notarial que oferim extreta d'un protocol de Castelló d'Empúries, existeixen dues altres transcripcions de final del segle XIV, una d'elles a la Biblioteca de Catalunya⁽⁹⁷⁾ i l'altre a l'Arxiu de la Corona d'Aragó⁽⁹⁸⁾. Ambdues presenten variants entre si, i la que ofereix més similituds amb la nostra transcripció és la del manuscrit de la Biblioteca de Catalunya que, exceptuant unes escasses i lleugeres diferències gramaticals, pràcticament coincideixen amb tot. Únicament en l'ítem en què tots tres formularis expressen que no serà permès al notari instrumentalitzar contractes usuraris ni il·licits, en el nostre s'hi afegeix: *etiam inter judeos et cristianos*, concepte que no apareix en cap dels altres dos, la qual cosa semblaria suggerir un important moviment contractual entre cristians i jueus a Castelló d'Empúries⁽⁹⁹⁾. D'altra banda, l'absurda interpretació del verb *cavebit* per *canebit* –forma gramaticalment inexistent– en ambdues transcripcions citades, probablement és més aviat resultat d'un descuit que no pas d'un error.

A l'acte de prestar jurament precedia, per part del notari recentment creat, la promesa formal de no al·legar, per qualsevol crim que hagués comès o pogués cometre, estar tonsurat, és a dir, ser clergue, ni recórrer a la cúria eclesiàstica, sota la multa imposada per ell mateix de tres-cents morabatins⁽¹⁰⁰⁾.

El notari públic, per la seva condició d'haver de prestar els seus serveis a requeriment de qualsevol persona, percebia una retribució per cada treball que efectuava. En això es diferenciava dels escrivants o notaris a soldada d'una corporació particular o d'un personatge⁽¹⁰¹⁾. Al principi, el notari determinava lliurement la retribució que era acceptada per l'atorgant de l'escriptura. De fet, el costum havia fixat el montant dels estipendis per a cada tipus d'acte notarial. L'autoritat, però, d'acord amb la tendència general de l'època per a tota classe d'arts i oficis, no tardà a crear els aranzels o tarifa oficial dels estipendis notariais. La primera notícia sobre l'aranzel notarial a Catalunya es troba en el *Llibre Vert*⁽¹⁰²⁾ de l'Arxiu Municipal de Barcelona, l'any 1289⁽¹⁰³⁾. A partir d'aleshores foren constants en anys successius les ampliacions i modificacions fins arribar a les nomenades *Constitucions de Perpinyà* el 1451. Els senyors feudals també dictaren aranzels per als notaris subjectes a la seva jurisdicció. Segons Andreu Bassas, a l'article citat, corresponia al prior, una vegada constituït el Col·legi, taxar els salaris dels notaris, i, com era costum a Girona, per al cobrament de dits salaris podien fer-ne execució semblantment als deutes fiscals. El primer esment de què tenim notícia de taxes arenzelàries referides a notaris de la vila de Castelló d'Empúries, consisteix en una disposició del comte, segons la qual els «notaris dins la present vila y dels habitants de aquella nols poden comtar dieta dels actes prenan per ells dins la present vila», que hem comentat més amunt, en parlar de la dependència dels notaris a l'autoritat comtal⁽¹⁰⁴⁾.

D'altra banda, sabem per unes *Tatxes del Art de Notaria* que hem trobat en un protocol⁽¹⁰⁵⁾, quins eren els aranzels pels quals es regien les Notaries de Castelló d'Empúries al primer terç del segle XVI. Dit aranzel —que publicuem en el present article— està basat en la *Constitució* feta pel rei Pere III, l'any 1363, a les *Corts de Montsó*, que foren generals per tot Catalunya⁽¹⁰⁶⁾. L'aranzel consta de tretze rúbriques que transcrivim a continuació:

De vendes perpetuals

Vendes de sclaus, dotzens e de servituts.

Donacions

Stabliments

Permutacions, cambis, divisions e renunciacions

Cartes de noces e heretaments en temps de noces

Testaments, inventaris e encants

Amortitzacions e reduccions

Capbreus, homenatges, redemptions, precaris

Cartes de deute simple

Comandes e societats

Aphocas, fines et luycions

Cessions de deutes

Segons sembla es tracta d'un aranzel vigent a la ciutat de Girona, al Col·legi notarial de la qual s'havia equiparat el de Castelló d'Empúries. En efecte, en dues ocasions s'esmenta dita ciutat. Primer, en referir-se al peatge de dotze sous que cobrarà el notari que hagués d'instrumentalitzar cartes de noces fora de la ciutat. L'altra citació versa sobre la percepció del salari de

cinc o deu sous, segons el testament fos escrit dintre o fora de la ciutat. És probable que per extensió, aquest Aranzel servís de pauta a d'altres indrets de la diòcesi, com sembla indicar-ho el fet de trobar-se al començament d'un protocol pertanyent a Castelló d'Empúries, com ja hem dit.

En l'aranzel dimanat de les *Constitucions de les Corts de Montsó de 1363* es recollia, modificant-lo, el que havia estat establert a les anteriors *Corts de Montsó de 1301*, amb Jaume II, sobre salaris en matèria testamentària⁽¹⁰⁷⁾, coincidint substancialment amb el que publiquem a l'Apèndix, i que esquematitzem a continuació:

Testaments, inventaris e encants:

Béns de quantia de 1.000 sous fins a 10.000 sous, 20 sous

Béns de quantia de 10.000 sous a 50.000 sous, 50 sous

Béns de quantia de 50.000 sous a més 100.000 sous, 100 sous

Quant a testaments s'adverteix:

Béns de quantia de fins a 500 sous, 11 sous

Béns de quantia de 500 sous fins a 1.000 sous, 16 sous, 6 diners

Pere III havia ampliat l'Aranzel a les Cartes de Noces i a les cartes de vendes de Censals morts i de Violaris i de les seves respectives èpoques. El nostre Aranzel presenta les següents taxes per Cartes de Noces i heretaments en temps de Noces:

Béns de quantia de 500 sous fins a 1.000 sous, 8 sous (cada part)

Béns de quantia de 1.000 sous a 2.000 sous, 10 sous

Béns de quantia de 2.000 sous a 4.000 sous, 15 sous

Béns de quantia de 4.000 sous a 10.000 sous, 20 sous

Béns de quantia de 10.000 sous a 20.000 sous, 40 sous

Béns de quantia de 20.000 sous en amunt, 50 sous

Es declara, però, que de menys de 500, 6 sous

De menys de 500 a 1.000 exclusiva, 7 sous

Com podem veure en la sèrie de rúbriques que hem transcrit, els conceptes objecte de taxes sobrepuja a les enunciades en les *Constituciones de les Corts de Montsó de 1363* que apareixen limitades exclusivament a les matèries testamentàries, de noces i de censals-violaris. Per la resta de les taxes que dona el nostre Aranzel, remetem el lector al text transcrit a l'Apèndix. És sabut que en el transcurs del anys s'ampliaren els Aranzels. D'altra banda, els senyors feudals donaren també aranzels, als quals estaven subjectes els notaris que actuaven dintre els seus dominis. Pel que toca al comte d'Empúries, ja hem fet referència més amunt de la disposició aranzelària sobre el cobrament de dietes. Llevat d'aquesta no en coneixem cap altra.

Seguint el corrent de l'època, els notaris de Castelló d'Empúries s'associaren constituint un Col·legi. L'origen dels gremis i col·legis d'arts i oficis per la protecció dels associats té la seva arrel en les confraries que s'havien iniciat a l'Edat Mitjana amb caràcter de socors mutu i sota el patronatge d'un sant. A principi del segle XII apareix a Bolònia el primer col·legi notarial conegut. A la Corona d'Aragó, el primer col·legi notarial o confraria tingué lloc a Saragossa, el 1283. La primera confraria de notaris a Catalunya, de què tenim notícia, és el 15 d'abril de 1338, a Cervera.

Tenim documentada l'erecció de la confraria, de la qual formaven part els notaris i escrivants de Castelló d'Empúries. Diem «de la qual formaven part», perquè curiosament integraven dita confraria dos gremis professionalment ben diferenciats entre si: els professionals de la pluma –notaris i escrivants– d'una banda, i de l'altra, del comerç –comerciants, botiguers, especiers i

candelers⁽¹⁰⁸⁾. L'erecció tingué lloc el 18 de setembre e 1427 pel bisbe de Girona, Andreu, sota l'advocació de l'arcàngel Sant Miquel, a la Capella del mateix nom ubicada a l'església parroquial de Santa Maria⁽¹⁰⁹⁾. La confraria celebrava la festa patronal el dia 8 de maig⁽¹¹⁰⁾, commemoració de l'aparició de l'arcàngel sobre el Mont Gàrgan. Fidels al costum de l'època, els pabordes contractaren, una vintena d'anys més tard, la construcció d'un retaule dedicat al sant Patró. Les dues taules subsistents d'aquesta extraordinària mostra d'art del pas de l'estil internacional al flamenquitzat, a casa nostra, figuren al Museu d'Art de Girona. Aquesta obra fins avui ha estat considerada anònima sota la denominació genèrica de Mestre de Castelló d'Empúries. Recentment, gràcies a un perseverant treball de recerca, hem aconseguit rescatar-les de l'anonimat, resultant ser els seus autors Joan Antigó fill de l'arquitecte de l'església de Santa Maria de Castelló d'Empúries, Antoni Antigó, junt amb Honorat Borrassà i la participació de Francesc Vergós I⁽¹¹¹⁾.

Per un privilegi donat per Dna. Joana, comtessa d'Empúries, i el seu marit, a Castelló, el 4 d'agost de 1601, ens assabentem que feia uns quaranta anys, o més, que «per certs just e rasonable respectes» els notaris s'havien separat dels comerciants i apotecaris, formant confraria apart sota la mateixa advocació de Sant Miquel Arcàngel, al convent de Sant Francesc⁽¹¹²⁾.

L'any de l'erecció de la confraria residien a Castelló d'Empúries deu notaris i quatre escrivants. Aquesta elevada xifra semblaria justificar la coneguda dita popular, citada més amunt. Cal, però en aquest respecte, recordar que, ultra les dues notaries públiques, existien també a la vila les escrivanies de la Cort comtal i del Municipi.

Quant al Col·legi de Notaris, segons Andreu Bassas –article citat–, aquest hauria estat constituït, en virtut del privilegi atorgat del rei Pere II a favor d'Huc IV el 1210. Malgrat tractar-se d'una agrupació de notaris, nosaltres no hem trobat en el protocols d'aquest primers temps, cap referència concreta sobre una corporació o col·legi pròpiament dit. La primera vegada que veiem usar la denominació *Col·legi de Notaris* o *Col·legi notarial* referida als notaris de Castelló d'Empúries, és del 7 de juny de 1512, en què l'infant Enric, anomenat Fortuna, comte d'Empúries atorgà un privilegi que contenia unes *ordinacions* per al Col·legi de Notaris⁽¹¹³⁾. En cap altra document amb data anterior a aquest no hem detectat el vocable «Col·legi». Un segle més tard, torna a aparèixer amb motiu del procés, citat més amunt, incoat pel «prior i Col·legi de Notaris de la vila» contra el batlle i les cònsols sobre drets jurisdiccionals entre aquest i el veguer. En època més tardana –1607– tornem a tenir-ne notícia en una cita del notari Pere Vesí, en qualitat de prior⁽¹¹⁴⁾. Hem d'arribar, però, al 1625 per trobar una altra referència concreta, en què apareix clarament citat el *Collegium Notariorum publicorum Ville Castilionis et totius comitatus Emporiarum*⁽¹¹⁵⁾. El prior que presidia el Col·legi era elegit cada any.

Finalment el Col·legi de notaris públics de Castelló gaudia del privilegi d'exclusivitat de competències en el àmbit de la seva jurisdicció. Aquesta prerrogativa, originària en el transcurs dels anys –mitjan segle XVIII– un conflicte per part del Col·legi notarial de la veïna Figueres, la resolució del qual fou favorable a la corporació castellanina. Aquest episodi i la seva problemàtica, que Marià Baig i Aleu dona a conèixer en *Notes sobre la Història del Col·legi de Notaris de Figueres*⁽¹¹⁶⁾, no entra dins els límits cronològics que ens hem proposat, per no coincidir amb els de *l'Inventari*, obeeje d'aquest treball.

Per acabar aquest capítol, direm que el Col·legi de Notaris de Castelló d'Empúries va subsistir fins a la moderna organització del Notariat, l'any 1862.

L'Inventari. Descripció i anàlisi

L'Inventari que donem a conèixer es troba en el volum 1251 del fons notarial de Castelló d'Empúries a l'Arxiu Històric de Girona, notaria de Joan Graner, any 1630.

Les escriptures inventariades corresponen a la Notaria nomenada d'En Bofill, que, com hem dit més amunt, era una de les dues establertes a Castelló d'Empúries, propietat del comte.

Ordenà fer l'Inventari la muller del comte Enric, duc de Cardona, Dna. Caterina Fernández de Còrdova, que per aquells anys residia al seu Palau de Castelló d'Empúries⁽¹¹⁷⁾, per mitjà de l'administrador general del comtat, mossèn Joan Salvador, domer de l'Església de Santa Maria⁽¹¹⁸⁾. L'instrumentalització de l'Inventari anà a càrrec del notari castelloní Joan Graner, que el portà a terme el 9 de març de 1630. El motiu fou l'arrendament de la Notaria D'En Bofill a Joan Llobet, notari de la Vila. En virtut de tal contracte, tot el fons arxivístic de dita Notaria passava a la seva custòdia en qualitat de pura comanda.

L'inventari enumera el conjunt de les escriptures seriades en poder dels notaris que successivament s'havien anat substituint en la Notaria. Per aquests mateixos anys, aquest important fons de Protocols es trobava instal·lat a la dependència que havia servit d'Arxiu comtal abans del trasllat d'aquest a Arbeca, l'any 1623⁽¹¹⁹⁾.

Són disset folis escrits en ambdues cares on es conté l'acta de concessió seguida de l'Inventari. Aquest malgrat no tenir solució de continuïtat presenta dues parts clarament diferenciades. La primera, que comprèn els tres folis inicials, consisteix en un llistat de vuitanta notaris seriatos alfabèticament junt amb la seva cronologia. Els restants folis contenen l'Inventari pròpiament dit.

Per facilitar l'ús d'aquest material hem confeccionat dos índex o catàlegs que posem a l'Apèndix: el cronològic⁽¹²⁰⁾ i l'alfabètic, aquest darrer amb el nombre i tipus de protocols de cada notari. Aquests índex permetran establir més fàcilment punts de referència i de comparació amb el *Catàleg* oficial actualment existent a l'Arxiu Històric de Girona, confeccionat pel Sr. Enric Mirambell⁽¹²¹⁾.

La cronologia més antiga correspon a l'any 1279 amb el notari Pere Perpinyà⁽¹²²⁾. No obstant això, hem pogut identificar a l'Arxiu Històric de Girona l'existència de protocols notariais de Castelló d'Empúries que reculen a l'any 1260. L'Inventari que presentem no els enregistra ni en fa esment. És possible que l'any 1630, en què aquest fou portat a terme, cas de pertànyer, si no tot almenys en part a la Notaria d'En Bofill, es trobés ja aleshores en tan mal estat que fos pràcticament inclassificable. Altrament, per via d'exclusivitat, caldria atribuir-los a l'altra Notaria existent a la Vila, és a dir, la d'En Mallén.

L'anàlisi de l'Inventari permet extreure'n una sèrie de dades interessants que corroboren aspectes molt concrets del funcionament del notariat a casa nostra, alguns dels quals hem exposat en el capítol anterior.

Un d'aquests aspectes és el concepte de transpàs dels protocols. Aquí es diu explícitament que el que realment s'arrendava eren «els guanys, emoluments i salaris de les escriptures» que el notari instrumentalitzés, no pas el fons documental pròpiament dit: aquest continuaria essent propietat del comte. Per això, sempre que el comte, en qualitat de propietari, o els seus

oficials, com a representants seus, requerissin de paraula o per escrit al notari, aquest estava obligat a donar compte de l'existència del fons documental que li havia estat confiat, a tenor del present Inventari, i a respondre'n amb els propis béns. A més, en la concessió, es puntualitza que el notari arrendatari estarà obligat a fer de franc tota classe d'escriptures públiques i privades referides al comte, que aquest o els seus representants li sol·licitessin.

Sobre l'associació o formació de societat entre notaris, l'Inventari disposa de més d'una fórmula per expressar aquest concepte. Aquest s'explicita en dues ocasions: la una *tenint companyia*, és el cas de Francesc Llobet i Pere Pastor, i l'altra, mitjançant el vocable *socios*, amb Miquel Vilanova, Dalmau Gispert i Guillem Vidal. Més freqüentment alguns notaris apareixen simplement aparellats, sense cap connotació que expliqui la relació del seu treball en comú. Així, Pere Jaume i Francesc Hosten, Guillem de Mallorca i Ramon Bussigues, i les diverses combinacions binàries: Miquel de Vilanova i Dalmau Gispert, Dalmau Gispert i Guillem Vidal, Miquel de Vilanova i Guillem Vidal, arribant fins i tot en una ocasió a la triple combinació d'aquests tres darrers notaris. Cal, però, no oblidar en aquest respecte que cadascuna d'ambues notaries des de temps antics tenien adscrits dos notaris.

D'altra banda, molta gent de la rodalia acudia a les notaries de Castelló per tal de legalitzar els seus contractes, requisit que en aquell temps es portava a terme per qualsevol cosa. D'aquesta manera alguns notaris dedicaven tot un llibre, o més d'un, per enregistrar els afers jurídics de gent que residia en diferents pobles del comtat. Això explica la connotació ja referida *extra Villam* enfront dels *intus Villam* en els llibres Manuals o de Notes dels notaris Galceran Busquets, Llorenç Cardó, Jeroni Calvó, Miquel Falcó i Guillem Vidal. Però, a més, n'hi havia que posseïen el títol de notari d'algun lloc o poble concret dintre el comtat. En efecte, consta que Antic Andreu regentava a la vegada la notaria del Castell d'Empúries; Ramon Torró, la de Ruimors; Jaume Morell, la de Torroella de Fluvià; Jaume Clapés, la d'Empúries, el qual afirma actuar *auctoritate regia*.

Quant a la substitució en les notaries, n'hem parlat suficientment en el capítol anterior. Aquí ens limitem a fer constar que a l'Inventari, entre els fons documental dels notaris Joan Viu i Pere Saguer apareixen dues pliques de Manuals o Protocols, l'una de vuit i l'altra de cinc llibres, rebudes pels seus respectius substituïts.

Incomprensiblement, l'Inventari ofereix en dues ocasions una petita llacuna, sense donar-ne, per altra banda, cap explicació. Aquest es el cas de Galceran Busquets. En l'enumeració de les seves dues sèries consistents en vuit llibres de Notes i vuit Manuals, tots ells *extra Villam*, no es fa menció en cap de les dues sèries, del volum o llibre segon, tot i que pel que fa referència a la primera sèrie, aquesta apareix cronològicament correcta. En efecte, el primer llibre de Notes és del 4 de setembre de 1559 a 7 de janer de 1566, mentre que el tercer, de 13 de janer de 1566 a 3 de janer de 1569. Ara bé, aquesta cronologia no dóna lloc a un segon volum. Contràriament, la sèrie de Manuals *extra Villam*, el primer dels quals compren de 4 de setembre de 1559 a 1565, seguit del tercer, de 28 de desembre de 1566 a 1569, deixa un espai de pràcticament un any.

Aquestes llacunes, tal vegada podrien explicar-se en part pel transvessament o successió de notaris d'una notaria a l'altra. Tal successió sembla que no era cosa infreqüent tot i la clara diferenciació d'ambdues notaries fomentada per les disposicions comtals que, com hem comentat abans, no permetien fusionar-se entre si, ni als notaris de la una associar-se als de l'altra, etc.

Malgrat tot, el transvessament es produïa en alguna ocasió, com sembla corroborar-ho el propi Inventari quan adverteix: «dit Miquel Falcó te quatre Notas extra villam que es la quarta per estar las altras en la notaria de Mallén». Aquesta notícia permet suposar que Miquel Falcó havia regentat anteriorment la citada notaria de Mallén. D'altra banda, sembla donar-se també un cert transvessament de llibres. En efecte, consta a l'Inventari que Jaume Oriol II tenia un llibre de la Comunitat de preveres que es trobava entre el fons documental de la notaria d'En Bofill.

Altres dades, en canvi, subministrades de l'anàlisi del document, tenen més aviat un caràcter anecdòtic. Així, les relativament freqüents indicacions de l'espai que ocupava a l'Arxiu un determinat fons documental. Les úniques precisions topogràfiques fan sempre referència als prestatges més alts, a tocar el sostre. Es probable que per l'altura, aquests fons passessin més aviat desapercebuts, la qual cosa justificaria tals indicacions. D'aquesta manera, gairebé podríem *grosso modo* imaginar el lloc que ocupaven a l'Arxiu cert tipus de documents d'un notari determinat. Ordinàriament, la documentació en forma de plecs que solien contenir Inventaris i Encants, Testimonis i Processos, solien guarda-se en els prestatges més alts. Així, els de Llorenç Cardó es trobaven enfront de la porta d'entrada a l'Arxiu; els de Jeroni Riber, conforme s'entrava; Miquel Falcó, a mà esquerra de l'interior de la sala. Un prestatge especial servia per als *papers volants* de diversos notaris: vendes, censals i altres. Tot un armari estava destinat als Capbreus, on es trobava el de la Comanda dels Hospitalers de Sant Joan, anomenada tradicionalment del Temple. Els llibres de Notes i Manuals ocupaven llocs preferents i més assequibles. Consta que els prestatges tenien un nombre d'ordre al marge o costat, i l'enumeració començava pels protocols dels notaris més antics.

No obstant aquesta aparent distribució, els advertiments de no *serven orde* que figuren a l'Inventari, com ara els referits als dotze Manuals dels socis Vilanova-Gispert-Vidal, no fan més que corroborar l'existència de deficiències metodològiques, particularment de classificació i ordenació, comuns als arxivers i notaris d'aquelles remotes èpoques.

De la simple confrontació d'ambdós *Catàlegs* –l'oficial i l'Inventari– es detecten nombrosos desajustaments. En efecte, a l'Inventari figuren noms de notaris que avui no consten enlloc. Aquest és el cas, per exemple, de Ramon Bou amb els seus 91 volums, dels quals semblaria no haver-ne quedat rastre, de no ser en llibres d'altres notaris en què apareix citat⁽¹²³⁾, o bé en la llarga llista de notaris *no-identificats*, la qual cosa tampoc resoldria totalment el problema, ja que dintre la cronologia del notari Bou, 1306-1344 consten ara per ara únicament 27 volums. I el mateix podríem dir de Guillem Resta, Miquel de Vilanova i Pere Martí Tolrà, entre altres, amb els seus 39, 62 i 11 llibres respectivament. D'una manera inversa, Bernat Junquera, a qui hom atribueix 86 llibres subsistents, a l'Inventari, en canvi, consta només com autor de dos llibres pertanyents a la Notaria d'En Bofill⁽¹²⁴⁾.

Malgrat totes aquestes anomalies, l'Inventari posseeix un innegable valor documental. Estadísticament ens permet adonar-nos de la gran quantitat de documentació irreparablement perduda.

Un recompte superficial dels diferents tipus de llibres pertanyents a cadascun dels notaris enunciats a l'Inventari, dóna les xifres següents:

Llibres de Notes i Manuals	1.520
Protocols	96
Testaments	18
Diversoris	14
Plecs d'Inventaris i Encants	33
Plecs de Processos i Testimonis	24
Llibres (sense especificar)	22
Llibre de la Comunitat (preveres)	1
Capbreu de l'Encomanada	1
Total volums	1.729
Mans de Notes o Manuals	14

Més alguns llibres de contractes jueus, sense especificar-ne el número.

Cal tenir en compte dues premisses si volem treure una conclusió vàlida del que acabem d'enunciar: primer, que l'Inventari està datat el 1620 i, per tant, només pot ser exponent del fons que existia fins al primer terç del segle XVII a la Notaria d'En Bofill; segon, que d'acord amb el *Catàleg* del Sr. Mirambell que comprèn conjuntament les Notaries d'En Bofill i d'En Mallén fins a final del segle XVIII, el total del volums subsistents actualment a l'Arxiu Històric de Girona, pertanyents a ambdues Notaries, és de 2.083. Ara bé, si d'aquesta quantitat restem els 1.729 volums de l'Inventari, ens dóna la migrada xifra de 354 volums que cal distribuir de la manera següent: part a la Notaria d'En Mallén de tots els temps, i part al quasi segle i mig restant per a la d'En Bofill. I això en el supost que l'Inventari reculli íntegrament tot el fons des del seu origen, la qual cosa, ateses les vicissituds devastadores que ha hagut de soportar al llarg de la seva història la Vila comtal, sembla poc probable. Òbviament, la pèrdua ha estat enorme⁽¹²⁵⁾.

Confiam que l'interessant treball de catalogació que està portant a terme l'equip d'arxivers de l'Arxiu Històric de Girona aclarirà més d'un punt obscur d'aquest notabilíssim fons documental.

Joannes Salvador presbiter et ebdomedarius Ecclesie parochialis B. M. Ville Castilionis Emporiarum, administrator et generalis conservator jurium, reddituum et emolumentorum Exmi. Domini Comitis Emporiarum, gratis etc., ex ordinatione dicte sue Ex^e et durante suo beneplacito, do, trado et concedo in puram comandam vobis d. Joanni Llobet, notario publico dicte Villae presenti et inferius acceptanti, notariam publicam dicti Exmi. domini Comitis Emporiarum dictam den Boffill. Itaque de lucris et emolumentis et salariis scripturarum inde provenienti- bus possitis facere ad omnes vestras omnimodas voluntates. Vos autem habeatis et teneamini conficere, tradere et liberare dicto Exmo. domino Comitti et suis officialibus omnia acta, instru- menta, scripturas tam publicas quam privatas pro dicto domino Comitti facientia et spectantia tam administrationis quam alias, absque tamen aliquo salario. Et quotienscumque et quodcum- que requisitus fueritis verbo vel in scriptis per dictum dominum Comitem aut per officialem suum de hiis potestatem habentem compotum et rationem scripturis in dicta Notaria reconditis dare habetis et tenemini juxta Inventarium inferius continua- tum quod in pede presentis instrumenti inferi volo. Et ego dictus Joannes Llobet presens huiusmodi comandam accepto cum pactis predictis quibus expresse concentio, convenioque et promitto vobis dicto domino administratori presenti redere compotum et rationem de scripturis in dicta Notaria reconditis ut superius continetur et prout sunt describe et continuate in dicto Inventario inferius inserendo sine dilatione alicue et sub obligatione bonorum meorum.

Testes d. Jacobus Ferrer notarius in publicum electus et Antonyus Batlliu etiam notarius regius Ville Castilionis.

SEQUITUR INVENTARIUM

Inventari de les Scriptures son en la Notaria den Bofill fetes en poder dels Notaris substituïts en dita Notaria y vuy son recondides en la instantia que en temps passat lo señor compte de Empuries tenia son arxiu son stades encomanades a Joan Llobet nottari publich substituït en dita Notaria, per lo venerable mosen Joan Salvador prevere y domer administrador del comptat de Empuries per ordre de mi señora la duquesa vuy als 9 mars 1630, la qual comanda es en poder de Joan Graner nottari publich de Castello.

Bernat Andreu fou Notari des del any 1487 fins en lo any 1506. Te quatre Manuals y sis Notes.

Pere Albert fou Notari lo any 1454 y 1455. Te dos Manuals.

Antich Andreu fou Notari del any 1525 fins en lo any 1529. Te una Nota y dos Manuals. Item altre Manual com a Notari del Castell de Empuries.

Barthomeu Bonopaç te tres llibres de pochos fulls. Son dels anys 1355, 1356 y 1357.

Ramon Bou fou Notari 1506 fins en lo any 1344. Té noranta y hun llibre de Notas y Manuals quiscun ab son titol ab alguns llibres de contractes de juheus.

Llorens Barrera te sols un Manual que es de 1460 fins 1462.

Domingo Bofill te un Manual del any 1468.

Joan Barrera fou Notari de 1366 fins 1377. Te catorse llibres de Notes y Manuals.

Bernat Bofill primer fou Notari del any 1389 fins en lo any 1414. Te quaranta sinch llibres entre Manuals y Notas.

Martí Bordas fou Notari lo any 1553 fins a 1573. Te denou Manuals e denou Notas, dos llibres de Testaments, dos Diversoris, una plica de Inventaris y Encants.

Bernat Bofill segon fou Notari lo any 1449 fins 1467.

Joan Bofill fou Notari lo any 1407 fins en lo any 1440. Te catorse llibres de Notas o Manuals.

Barthomeu Bofill fou Notari lo any 1410 fins en lo any 1436. Te onsa llibres de Notas o Manuals.

Joan Boldovi fou Notari 1434 fins en 1436. Te tres Manuals y una Nota.

Hieronym Bofill fou Notari de 1557 fins en 1566. Te sinch Manuals, quatre Notes, un Diversori y una plica de Inventaris.

Galceran Busquets fou Notari de 4 de maig 1562 fins a 27 de janer 1598. Te trenta y dos llibres de Notas, trenta quatre Manuals intus m, vuyt llibres de Notas entra m y vuyt Manuals extra, y en la post'mes alt al sostre, té set plicas de Inventari, dos plicas de Appellacions y Requestas, y vuyt plicas de Processos y testimonis.

Miquel Cursavi te dos Notas y dos Manuals dels anys 1382, 1386, 1393, 1409, 1415.

Pere Capo de 1330 fins 1349. Te vint y tres llibres y deu mans de Notas y Manuals.

Francesch Compta te un Manual del any 1468.

Miquel Clar fou Notari de 1396 fins en 1407. Te desiset llibres de Notas y Manuals.

Joan de Sant Climent, Notari de 1437 fins 1471. Te nou Notas, deu Manuals, un llibre de Testament, una plega de Protocols y altre de Inventaris y Prossos.

Perpinya Collell te una Nota 1405.

Guillem Compta, Notari de 1442 fins en 1452. Te una Nota y dos Manuals.

Jaume Clapés, Notari de 1569 fins en 1582. Te dotze Notas, un llibre de Testaments, set Manuals, lo hu com a Notari de Enpuries, quinze Protocols; i en lo penataje mes alt junt al sostre, una plica de Inventaris.

Joan Castello fou Notari del any 1510 fins 1536. Te deu Manuals y dotze Notas, un llibre de Testaments, un Diversori al panastaje junt al sostre, una plica de Inventaris y Processos.

Llorens Cardo fou Notari de 1571 fins 1596. Te vint y sis Notas, es a saber vint y duas dintre de vila y quatre extra m, tres Manuals extra m, dos llibres de Testaments, quatre Diversoris, vin y sis Manuals dintre vila; dalt al panastaje al sostre, te tres plicas de Inventaris y dos plicas sense religar, tres de Processos y dos de Protocols.

Hieronym Calvo fou Notari de 1594 fins 1605. Te sis Notas y sis Manuals, nou Protocols, un Manual extra villam y, al panastaje junt al sostre més alt, una plica de Inventaris y dos plicas de Protocols.

Francesch Dalmau fou Notari de 1504 fins 1518. Te sis Notas y una de Testaments, un Manual y un plec de Protocols.

Joan Deulofo primer, de 1481 fins 1497. Te dos Protocols y una Nota.

Joan Deulofo segon, de 1500 fins 1535. Te tretse llibres de Notas, dos Manuals, un Diversori, vint y sinch Protocols, una plega de Inventaris, un llibre de Testaments.

Francesc Foneyllet te dos llibres dels anys 1369, 1373.

Baranguer Fontcuberta te un Manual 1386.

Jauma Ferrer fou Notari de 1358 fins en 1392. Te dotse Notas o Manuals.

Antoni Frasquet, Notari de 1438 fins 1446. Te quatre Manuals, sis Notas y una plica de Processos.

Pere Palliser, Notari de 1386 fins en 1402. Te sols tres llibres de Notas o Manuals.

Miquel Falco, Notari de 1600 fins en 1615. Te catorsa Notas y quinsa Manuals intus villam, dos Manuals y quatre Notas extra villam. Item en lo armari dels capbreus, un Capbreu de la Encomanda del Temple, y en la post mes alta al sostre dos plicas de Inventaris y Encants, y tres de Testimonis y Processos.

Llorens Girau te una Nota de 1460.

Bernat Jonqueria, Notari de 1316 fins 1325. Té dos llibres 1316 y 1328

Pera Jauma y Francesc Hosten sols tenen un llibre de 1376

Berenguer Joan, Notari de 1352 fins en 1357. Té vuyt llibres de Notes o Manuals.

Pere Janer, Notari de 1424 fins en 1427. Té tres Notas.

Miquel Jaume, Notari de 1464 fins 1482. Té tres Manuals, quatre Notas y un Plech de Prothocols.

Antoni Jaume té un Manual 1493 fins en 1503.

Francesch Llobet y Pere Pastor, Notaris de 1345 fins 1350. Tenen catorse llibres, ab los quals ni ha dos de dit Llobet tenint companya ab dit Pastor.

Pere Matheu, treballador, té un llibre i quatre o sinch fulles dels anys té 1350 y 1352.

Pere Martí té un Manual 1346 y 1348.

Joan Miquel té un Manual del any 1461.

Joan Mestres té una Nota de 1558 fins en 1560 y dos Protocols.

Baldiri Mallol, Notari de 1586 fins en 1592. Té quatre Notas. Item una Nota de Testaments. Item un Diversori. Item dos Manuals. Item set Prothocols. Item una Plica de Inventaris y Encants.

Jauma Morell, Notari de Tarroella de Fluvià de 1581 fins en 1590. Té tres Notas. Item quatre Manuals. Item una Plica de vuyt o nou Inventaris.

Miquel Moner, Notari de 1600 fins en 1626. Té vint y sinch Manuals. Item trenta Notas. Item dos llibres de Testaments. item sis Diversoris. Item quatre Plicas de Inventaris y Encants. Item una Plica de Prothocols y Plicas de Testimonis. Item una gran Plica de Requestas, y altres papers.

Pere Nadal té una Nota de 1425.

Jauma Oriol primer, Notari de 1459 fins 1475. Té dos Notas. Item dos Manuals. Item un llibre de Censals. Item dos llibres de Testaments. Una Plica de Inventaris. Item altra de Protocols o Processos.

Jauma Oriol segon, Notari de 1473 fins 1495. Té quatre Notas. Item un llibre de Censals. Item altra de la Comunitat. Item una Nota de Testaments. Item sinch Manuals. Item una Plica de Inventaris.

Pere Perpinyà, 1279. Té set mans de Nota, y se servan orde.

Guillem Pere, Notari 1300 fins 1307. Té dos llibres.

Pere de Podiolo, Notari 1335 fins 1355. Té onse llibres de Notas o Manuals.

Barthomeu Palagrí, Notari de 1386 fins 1393. Té tretsas Notas o Manuals.

Baranguer de Pla, de 1395 fins 1437. Té setenta llibres entre Notas y Manuals.

Guillem de Pla, de 1428 fins 1455. Té tres Notas y un Manual.

Guillem Resta, de 1312 fins 1348. Té trenta-nou llibres entre Notas y Manuals.

Guillem Riba, de 1344 fins 1348. Té vuyt llibres de Notas y Manuals.

Barthomeu Romaguera. Té un Manual que es del any 1342 fins 1345.

Hieronym Ribera, de 1570 fins 1589. Té sinch Manuals. Tres Notas. Dos Diversoris. Una Plica de Inventaris. Item altre de Prothocols y una Plega de Processos.

Jaume Spital. Té quatre llibres dels anys 1379, 1386, y dos de 1387.

Francesch Saurí té un Manual de 1361 fins 1365, y una Nota de 1361 fins 1367.

Pere Sagner, de 1527 fins 1544. Té nou Notas, dos Manuals, una Plega de Prothocols, que ny ha catorsa, y altre de Prothocols de sos substituhits, que ni ha sinch, altre de Inventaris, y una Nota de Testaments.

Antoni Savarrés, de 1540 fins 1554. Té quinze Manuals y tretsas Notas, dotse Prothocols, dos Plicas de Inventaris y una Plega de Processos.

Ramon Torró, Notari de Rimors, de 1330. Té dos llibres y dos Manuals.

Pere Martí Tolrà, de 1543 fins 1547. Té set Manuals, quatre Notas, una Plica de Inventaris y altre de Processos.

Guillem Vadell, 1282. Té quatre mans de Notes y Manuals.

Miquel de Vilanova, de 1344 fins 1383. Té sexanta dos llibres entre Notas y Manuals.

Guillem Vidal, 1362. Té vint llibres de Notes o Manuals.

Thomas Pons Vidal. Té tres Manuals extra Villam de 1501 fins 1513, y una Plega de Processos.

Joan Viu, de 1523 fins 1548. Té quinze Notes, una Nota de Testament, vuyt Prothocols rebuts per sos substituhits, quinze Prothocols més ab una Plega una Plica de Inventaris.

Miquel de Vilanova y Dalmau Gispert, 1351. Té nou llibres de Notes o Manuals.

Dalmau Gispert y Guillem Vidal, 1372. Tenen catorse Notas o Manuals. Miquel de Vilanova y Guillem Vidal, 1361. Tenen sinch Notas o Manuals. Miquel de Vilanova, Dalmau Gispert y Guillem Vidal, 1374. Tenen vint y una Notas o Manuals.

Guillem de Majoricis y Ramon de Bussigues, 1361. Tenen quaranta set llibres de Notas o Manuals.

Bernat Boffill, Barthomeu Palagrí y Guillem Vidal, 1376. Tenen quoranta quatra Notas y Manuals.

Inventari de les Scriptures son en lo Arxiu de sa Exª dels Notaris son estats subtituhits en la Notaria de Boffill comensant per los Notariis més antichs. Los quals estan en los penestages del nombre està assentat en lo marge.

Pere Perpinyà comensa ser Notari en lo any 1279. Té set llibres o Manuals ab set títols en Pargamí, lo u dels quals es del any 1279, lo altre 1281, 1282, 1284, 1285, 1304, 1305. Los quals llibres estan lligats ab una Plega y no servan orda.

Guillem Vedell comensa ser Notari en lo any 1282. Té quatre llibres o mans de Notas y Manuals. Lo primer 1285, 1287, 1288, 1289, y altra mà que comença 1282.

Guillem Pere comensa ser Notari en lo any 1300. Té dos llibres, lo hu de 1316 y laltre de 1305 y 1307, y stan ab una Plega.

Bernat de Jonquerio comensa ser Notari en lo any 1316. Té dos llibres, lo hu de 1316 y laltre de 1325.

Ramon Torró, notari de Rimors. Comensa ser notari 1330. Té dos llibres y dos mans, la huna de 1330 que diu Llibre de la Cort de Rimors, y laltre Llibre Comú dels Homens de Rimors, dels anys 1329, 1330. Laltre 1345, 1346, de aliis.

Barthomeu Romaguera té un llibre de un Manual dels anys 1342, 1343, 1344 y 1345.

Pere Martí té un Manual que es del any 1346 y 1348.

Pere Mateu té un llibre y quatre o sinch fulles de altri ab cubertas, lo hu del any 1350 y altre 1351.

Barthomeu de Bono Passu té tres llibres de molt poch fulls dels anys 1355, 1356 y 1357.

Francesch de Fonaylet té dos llibres, lo hu de 1369 y laltre 1373.

Pere Jaume, Francesch Hosten té un llibre de 1376.

Jaume Spital té quatre llibres, lo hu de 1379, 1386, 1387, y laltre de 1387.

Baranguer de Fontcuberta té un llibre o Manual de 1386.

Miquel Cursivi té dos llibres y dos mans ab dos títols, lo hu de 1386 fins 1393, y laltre de 1409 a 1415, y laltre de 1382.

Pere Pallicer té tres llibres ab tres títols, lo hu de 1386, altre 1589 y 1391, y altre de 1402.

Ramon Bou té noranta un llibre, quiscun ab son títol. Comensa en lo any 1306 y acaba 1344. Los quals son dels anys 1322, 1325, 1325, 1326, 1326, 1327, 1327, 1326, 1329, 1328, 1329, 1331, 1330, 1330, 1331, 1331, 1331, 1331, 1335, 1336, 1335, 1336, 1327, 1339, 1332, 1334, 1334, 1335, 1332, 1336, 1334, 1333, 1338, 1339, 1342, 1343, 1344, 1340, 1343, 1342, 1323, 1324, 1322, 1345, 1341, 1317, 1319, 1313, 1315, 1333, 1332, 1335, 1337, 1326, 1328, 1319, 1325, 1325, 1325, 1322, 1331, 1319, 1338, 1341, 1343, 1337, 1338, 1337, 1342, 1344, 1313, 1319, 1331, 1316, 1330, 1306, 1310, 1311, 1311, 1312, 1313, 1313, 1315, 1316, 1317, 1318, 1328, 1318.

Guillem Resta, de 1312 fins 1348. Té trenta nou llibres dels anys 1341, 1334, 1343, 1332, 1348, 1340, 1333, 1330, 1330, 1322, 1340, 1345, 1312, 1348, 1341, 1342, 1317, 1325, 1328, 1345, 1333, 1337, 1330, 1335, 1326, 1328, 1321, 1342, 1346, 1344, 1344, 1343, 1334, 1333, 1340, 1328, 1330, 1318 y 1324.

Pere Capó, de 1330 fins 1349. Té vint y tres llibres y deu mans lligades dels anys 1339, 1346, 1343, 1343, 1345, 1345, 1340, 1338, 1347, 1330, 1347, 1331, 1344, 1349, 1349, 1332, 1339, 1343, 1344, 1340, 1344. Les quals deu mans no servan orde. La una comensa en lo any 1337 y la ultima acaba 1342.

Pere de Podiolo, de 1339 fins 1349. Té onse llibres dels anys 1325, 1348, 1349, 1355, 1346, 1342, 1339, 1342, 1355, 1339, 1349, 1340, 1349.

Francesch Llobet, de 1345 fins 1350. Té catorse llibres dels anys 1345, 1346, 1347, 1345, 1349, 1349, 1348, 1350, 1346, 1347, 1345, 1346, 1350, 1345, ab los quals ni ha dos de dit Llobet tenint companya ab Pere Pastor.

Guillem Riba, de 1344 fins 1348. Té vuit llibres dels anys 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1345, 1346, 1346.

Miquel de Vilanova té sexanta dos llibres dels anys 1370, 1357, 1381, 1361, 1383, 1357, 1354, 1362, 1349, 1356, 1352, 1363, 1355, 1352, 1336, 1362, 1350, 1351, 1350, 1362, 1358, 1350, 1361, 1356, 1361, 1351, 1352, 1343, 1344, 1358, 1351, 1377, 1360, 1355, 1353, 1369, 1356, 1361, 1357, 1358, 1357, 1353, 1361, 1359, 1374 usque 1375, 1369, 1358, 1357, 1354, 1350 usque 1356, 1374 usque 1375 1356, 1351, 1381 usque 1383, ab los quals llibres si comprenen quatra mans de Nota que estan lligades dels anys 1353 usque 1374.

Miquel de Vilanova y Guillem Vidal, socios, tenen sinch llibres dels anys 1369, 1361, 1370, 1379, 1376 usque 1377.

Dalmau Gispert y Miquel de Vilanova tenen nou llibres dels anys 1374, 1367, 1351, 1379, 1372, 1377, 1374 usque 1376, 1374, 1378.

Dalmau Gispert y Guillem Vidal, socios, tenen catorse llibres dels anys 1380, 1372, 1373, 1372, 1384, 1374 usque 1375, 1382, 1378 usque 1390, 1372, 1372, 1372, 1384, 1375, 1368, ab los quals y ha una plega de tres mans dels anys 1372 fins 1379.

Guillem Vidal té vint llibres y una plega en la qual y ha desaset mans de Nota o Manual lligades dels anys 1370 fins 1395. Y los llibres son dels anys 1370, 1371, 1362, 1374 usque 1375, 1399, 1372, 1374 usque 1375, 1378, 1384 usque 1400, 1382 usque 1386, 1383 usque 1384, 1376, 1376, 1386 usque 1387, 1380, 1380 usque 1381, 1386, 1384, 1381, 1370, 1398 usque 1399.

Dalmau Gispert y Guillem Vidal, socios, tenen vint i sinch llibres y una plega de mans de Nota o Manual, en los quals y ha set mans dels anys 1349, 1375. Los llibres son dels anys 1380 usque 1381, 1383, 1381, 1382, 1385, 1386, 1386, 1387, 1389, 1382 usque 1382, 1382 usque 1383, 1386, 1387, 1378 usque 1380, 1373, 1372, 1373, 1369, 1371, 1373, 1376, 1377, 1377, 1384, 1370, 1372, 1371 y 1379.

Miquel de Vilanova, Dalmau Gispert y Guillem Vidal, socios, tenen vintiu llibre dels anys 1380, 1376, 1377, 1377, 1383, 1383, 1376, 1383, 1379, 1375 usque 1376, 1378, 1382 usque 1383, 1381 usque 1388, 1382, 1379, 1375 usque 1376, 1374 usque 1375, 1375, 1376, 1379, 1380 usque 1382.

Item dotsa mans de Manuals y Nota de diversos anys que no servan orda, de 1357 fins 1359. Item altre plega en la qual y ha catorsa mans de Nota y Manual dels anys 1352 usque 1378.

Baranguer Joan té vuyt llibres dels anys 1352, 1352, 1353, 1354, 1354, 1354, 1355, 1357, 1354 usque 1355.

Berenguer Febrer té trets llibres dels anys 1359, 1360, 1360, 1361, 1362, 1363, 1368, 1362, 1362, 1359, 1359. 1354. 1363.

Jaume Ferrer té dotse llibres dels anys 1358 usque 1361, 1373 usque 1374, 1385 usque 1388, 1378 usque 1380, 1392 usque 1394, 1380 usque 1381, 1364 usque 1368, 1371 usque 1372, 1376 usque 1377, 1365 usque 1368, 1382 usque 1384, 1388, 1391.

Barthomeu Pelegrí té tretse llibres dels anys 1398, 1396 usque 1397, 1387, 1389, 1388, 1387, 1386, 1391, 1395, 1392, 1396, 1361.

Guillem de Mayoricis y Ramon Busigues, socios, tenen quaranta set llibres dels anys 1365, 1368, 1365, 1366, 1369, 1365, 1366, 1367, 1367, 1363, 1365, 1367, 1367, 1367, 136-?, 1368, 1365, 1364, 1364, 1365, 1365, 1365 usque 1366, 1365 usque 1368, 1365, 1367, 1365, 1367, 1366, 1368, 1366, 1366, 1366, 1366, 1361 et 1362, 1367 et 1368, 1367 et 1368 1367, 1368, 1366, 1366, 1367, 1365, 1365, 1365, 1368, 1365, 1368, 1369, 1365, 1366, 1365, 1366, 1367, 1368.

Joan Barrera té catorse llibres dels anys 1374, 1376, 1371, 1366, 1372, 1375, 1379, 1376, 1374, 1370, 1377, 1376, 1366, 1376 usque 1377.

Bernat Pelegrí té sinch llibres dels anys 1388, 1388 usque 1389, 1393, 1388, 1393 usque 1394.

Bernat Boffill primer té coranta sinch llibres dels anys 1403 usque 1404, 1404 usque 1405, 1401 usque 1402, 1405 usque 1406, 1403 usque 1405, 1401, 1407, 1407, 1413, 1405, 1389, 1396, 1401 usque 1406, 1406, 1401 usque 1406, 1399 usque 1404, 1403 usque 1404, 1402 usque 1407, 1413, 1394, 1394, 1408 usque 1410, 1404 usque 1405, 1407 usque 1408, 1395, 1408 usque 1410, 1404 usque 1405, 1407 usque 1408, 1395 usque 1410, 1391, usque 1395, 1394 usque 1402, 1410 usque 1414, 1389 usque 1393, 1393 usque 1398, 1397, 1393, 1400 usque 1403, 1399, 1390 usque 1391, 1402 usque 1410, 1398 usque 1401, 1398, 1405, 1404, 1402 usque 1416, 1390, 1402.

Bernat Boffill 2 té deu llibres y una plega de prothocols dels anys 1451 usque 1460, 1456 usque 1459, 1467, 1446 usque 1449, 1449 usque 1452, 1451 usque 1454, 1450 usque 1460, 1452 usque 1462, 1448 usque 1452.

Bernat Boffill, Barthomeu Pelegrí y Guillem Vidal, socios, tenen coranta quatre llibres dels anys 1376, 1391 usque 1392, 1404, 1394 usque 1402, 1394 usque 1406, 1388 usque 1389, 1388 usque 1390, 1389 usque 1390, 1396 usque 1397, 1387, 1390, 1450 usque 1459, 1389, 1396, 1394 usque 1396, 1389 usque 1393, 1393 usque 1393(?), 1346, 1397 usque 1399, 1390, 1404, 1398 usque 1399, 1388, 1381 usque 1391, 1394 usque 1395, 1390 usque 1391, 1399 usque 1399, 1399, 1396 usque 1397, 1392 usque 1394, 1395 usque 1396, 1388 usque 1391, 1402, 1491 usque 1392, 1396 usque 1397, 1402 usque 1403, 1394 usque 1395, 1398 usque 1399, 1397 usque 1398, 1391 usque 1392, 1387, 1397 usque 1398, 1401 usque 1402, 1392 usque 1393, 1393.

Miquel Clar té desaset llibres dels anys 1403 usque 1404, 1399 usque 1400, 1402 usque 1402, 1401, 1399, 1398 usque 1399, 1398 usque 1399, 1402, 1400 usque 1400 (?), 1398, 1390 usque 1392, 1404, 1401, 1396 usque 1398, 1401, 1401.

Barenguer de Pla té satanta llibres dels anys 1425 usque 1427, 1410, 1414, 1417, 1433, 1420 usque 1424, 1418 usque 1420, 1420, 1415 usque 1417, 1403 usque 1415, 1413 usque 1435, 1428, 1414, 1415, 1421, 1430 usque 1431, 1430, 1401 usque 1406, 1424 usque 1429, 1405 usque 1407, 1412 usque 1414, 1422 usque 1424, 1432 usque 1437, 1417 usque 1418, 1413 usque 1414, 1420 usque 1421, 1422 usque 1404, 1414, 1406, 1413 usque 1417, 1408 usque 1409, 1431 usque 1432, 1412, 1413 usque 1414, 1407, 1423 usque 1424, 1400 usque 1401, 1427 usque 1428, 1410, 1411, 1427, 1398 usque 1416, 1418 usque 1419, 1397 usque 1411, 1430 usque 1437, 1419 usque 1421, 1407 usque 1408, 1417 usque 1432, 1407 usque 1408, 1417 usque 1432, 1407 usque 1428, 1409,

1409, 1400, 1424 usque 1425, 1406, 1412 usque 1413, 1424, 1428 usque 1429, 1414, 1430, 1420 usque 1426, 1411 usque 1412, 1413 usque 1418, 1418, 1431 usque 1432, 1429, 1421 usque 1422, 1416 usque 1417, 1422 usque 1432, 1416 usque 1422, 1395 usque 1412, 1426, 1425 usque 1426.

Barthomeu Boffill té onse llibres dels anys 1432, 1428 usque 1431, 1421 usque 1434, 1417 usque 1422, 1410 usque 1412, 1435 usque 1436, 1422 usque 1424, 1429, 1426 usque 1427, 1413 usque 1417, 1412 usque 1434.

Joan Boffill té catorse llibres dels anys 1415 usque 1417, 1430 usque 1436, 1431 usque 1434, 1424 usque 1428, 1434 usque 1435, 1412, 1422 usque 1424, 1420 usque 1422, 1407, 1430 usque 1437, 1438 usque 1440, 1420, 1426, 1423 usque 1430, 1418 usque 1420.

Lorens Cardó, Notas 26.

1. Lorens Cardó comensa esser notari a nou de maig 1571 fins a 28 de maig 1596 que morí. Té 26 notas. La primera comensa a 17 de mars 1571 y acaba a 30 de novembre 1573.
2. La segona comensa a 4 de desembre 1573 fins ha 4 de nohembre 1574.
3. La tersera a 17 de nohembra 1574 fins a 28 de nohembre 1575.
4. La quarta a 28 de desembre 1575 fins a 16 de novembre 1576.
5. La quinta a 19 de novembre 1576 fins a 8 de octubre 1577.
6. La sexta a 15 de octubre 1577 fins a 20 de desembre 1578.
7. La septima a 23 de 7bre 1578 fins a 3 de octubre 1579.
8. La octava a 24 de 9bre 1579 fins a 3 de desembre 1580.
9. La novena a 27 de 10bre 1581 fins a 24 de febrer 1582.
10. La desena a 25 de febrer 1582 fins a 27 de desembre 1583.
11. La onsen a 27 de abril 1583 fins a 8 de febrer 1584.
12. La dotsena a 16 de febrer 1584 fins a 18 de janer 1585.
13. La tretsena a 18 de janer 1585 fins a 4 de febrer 1586.
14. La catorsena a 15 de febrer 1586 fins a 15 de abril 1588.
15. La quinsena a 14 de abril 1587 fins a 18 de febrer 1588.
16. La setsena a 23 de febrer 1588 fins a 28 de nohembre 1588.
17. La desatena a 29 de 10bre 1589 fins a 26 de agost 1590.
18. La divuytena a 28 de agost 1590 fins a 14 de octubre 1591.
19. La denovena a 15 de octubre 1591 fins a 27 de nobre 1592.
20. La vintena a 28 de novembre 1592 fins a 5 de juny 1594.
21. La vintiuna 7 de juny 1594 fins a 23 de 7bre 1595.
22. La vintidosen a 1 de octubre 1595 fins a 14 de maig 1596.
Les quatre ques seguexen son extra Villam
23. La primera comensa a 28 de agost 1563 fins a 10 de octubre 1570.
24. La segona a 8 de desembre 1570 fins a 6 de noembre 1579.
25. La tercera a 24 de janer 1580 fins a 13 abril 1589.
26. La quarta a 15 de agost 1588 fins a 5 de febrer 1595.

Dit Cardó Manuals tres extra Villam

Lo primer comensa a 26 de agost 1563 fins a 24 de nobre 1571.

Lo segon, a 28 de setembre 1567 fins a 23 de abril 1583.

Lo terser, a 15 de juliol 1583 fins a 23 abril 1586.

Dit Cardó llibres de Testaments dos

1. Lo primer comensa a 17 de juliol 1571 fins a 12 de mars 1574.

2. Lo segon, a 18 de mars 1586 fins a 1 de agost 1587.

Dit Cardó Diversoris quatre

1. Lo primer comensa 1 de juny 1571 fins a 24 de desembre 1576.

2. Lo segon, a 14 de janer 1577 fins a 5 de maig 1582.

3. Lo tercer, a 28 de desembre 1582 fins a 19 de desembre 1584.

Lo quart, a 15 de janer 1585 fins a 15 de juliol 1595.

Dit Cardó Manuals 26

Lo primer es del any	1571
Lo segon es del any	1572
Lo tercer es del any	1573
Lo quart es del any	1574
Lo quint es del any	1575
Lo sisé es del any	1576
Lo sete es del any	1577
Lo vuyte es del any	1578
Lo nove es del any	1579
Lo dese es del any	1580
Lo onse es del any	1581
Lo dotse es del any	1582
Lo tretse es del any	1583
Lo catorse es del any	1584
Lo quinse es del any	1585
Lo setse es del any	1586
Lo deseset es del any	1587
Lo divuyt es del any	1588
Lo denou es del any	1589
Lo vinte es del any	1590
Lo vintihu es del any	1591
Lo vintidos es del any	1592
Lo vintitres es del any	1593
Lo vintiquatre es del any	1594
Lo vintisinch es del any	1595
Lo vintisis es del any	1596

Dit Cardó Inventaris y Encants tres llibres

Lo primer comensa a 16 de juny 1571 fins a 18 de desembre 1575.

Lo segon, a 2 de abril 1579 fins a 15 de mars 1581.

Lo ters es a 25 de novembre 1582 fins a 22 de abril 1586.

Dit Cardó Plicas de Inventaris tres Processos y Plicas de Testimonis y dos de Protocols, las quals estan en la post mes alta affront entrant en dit Arxiu.

Miquel Falcó fou substituhit en la Notaria de Boffill de 27 de desembre 1600 fins a 29 de octubre 1615, que morí. Té catorse Notas ex nova substitutione.

La primera comensa a 28 de desembre 1600 fins a 12 de desembre 1600?

La segona, a 18 de desembre 1600 fins a 29 de desembre 1601.

La tersera, a 26 de desembre 1602 fins a 17 de janer 1603.

La quarta, a 19 de janer 1603 fins a 15 de febrer 1604.

La quinta, a 17 de febrer 1604 fins a 29 de mars 1605.

La sexta, a	12 de abril	1605	a	6 de abril	1606
La septima a	4 de abril	1606 fins	a	13 de mars	1607
La octava a	13 de mars	1607 fins	a	5 de febrer	1608
La nona a	5 de febrer	1608 fins	a	9 de mars	1609
La decima a	14 mars	1609 fins	a	21 de juny	1610
La onsen a	10 de juliol	1610 fins	a	16 novembre	1611
La dotsena a	22 de novembre	1611 fins	a	14 novembre	1612
La tretsena a	17 de novembre	1612 fins	a	28 de febrer	1614
La catorsena a	2 de mars	1614 fins	a	21 octubre	1615

Dit Miquel Falcó té quinze Manuals de la Vila.

Lo primer 1600, 1601, 1602, 1603, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 1610, 11, 12, 13, 14, y 1615.

Dit Falcó té dos Manuals extra Villam

Lo primer comensa a 12 de janer 1685 fins a 19 de febrer 1608.

Lo segon, a 3 de abril 1608 fins a 16 de octubre 1616.

Dit Miquel Falcó té quatre Notas extra Villam, que es

La quarta per estar las altras en la Notaria de Mallén,
la qual comensa a 8 de abril 1558 fins a 7 de abril 1602.

La quinta comensa a 7 de abril 1602 a 2 de 8bre 1605.

La sexta comensa a 2 de octubre 1605 fins a 16 de janer 1611.

La setena comensa a 16 de janer 1611 fins a 5 de maig 1612.

Dit Miquel Falcó té dos Plicas grans de Inventaris y Encants, y tres Plicas de Testimonis y Processos, las quals estan en lo parastatja o post mes alta de front entrant en dit Arxiu.

Dit Miquel Falcó té un Manual de Capbreu de la Comanda de Vinyonet, que comensa a 2 de 7bre 1605 fins a 29 de abril 1615, lo qual esta recondit dins lo armari dels Capbreus.

Miquel Moner de 17 de janer 1600 fins a 24 de setembre 1626. Dit Miquel Moner té 30 Notas.

1.	La primera comensa a	8 de febrer	1601 fins a	8 de setembre	1602.
2.	La segona a	8 de 7bre	1602 fins a	5 de novembre	1603.
3.	La tercera a	3 de 9bre	1603 fins a	30 de 8bre	1604.
4.	La quarta a	2 de 9bre	1604 fins a	20 de agost	1605.
5.	La quinta a	21 de agost	1605 fins a	18 de agost	1606.
6.	La sisena a	20 de agost	1606 fins a	19 de juliol	1607.
7.	La setena a	27 de juliol	1607 fins a	6 maig	1608.
8.	La vuytena a	6 de maig	1608 fins a	17 de febre	1609.
9.	La novena a	24 de febrer	1609 fins a	30 de janer	1610.
10.	La desena a	13 de janer	1610 fins a	17 de setembre	1610.
11.	La onsenena a	1 de janer	1611 fins a	21 de setembre	1611.
12.	La dotsena a	30 de octubre	1611 fins a	21 de setembre	1612.
13.	La tretsena a	7 de octubre	1612 fins a	12 de nohembre	1613.
14.	La catorsena a	19 de 9bre	1613 fins a	9 de desembre	1614.
15.	La quinsena a	10 de 10bre	1614 fins a	3 de desembre	1615.
16.	La setsena a	9 de 10bre	1615 fins a	27 de nohembre	1616.
17.	La desasetena a	29 de 9bre	1616 fins a	23 de setembre	1617.
18.	La divytena a	23 de 7bre	1617 fins a	29 de maig	1618.
19.	la denovena a	29 de maig	1618 fins a	12 de mars	1619.
20.	La vintena a	15 de mars	1619 fins a	18 de desembre	1619.
21.	La vintiuna a	28 de 10bre	1620 fins a	13 de octubra	1620.
22.	La vinty 2 a	13 de 8bre	1620 fins a	18 de desembre	1621.
23.	La vinty 3 a	27 de 10bre	1622 fins a	6 de juny	1622.
24.	La vint y 4 a	29 de juny	1622 fins a	22 de desembre	1622.
25.	La vint y 5 a	27 de 10bre	1623 fins a	20 de agost	1623.
26.	La vint y 6 a	22 de agost	1623 fins a	3 de juny	1624.
27.	La vint y 7 a	3 de juny	1624 fins a	27 de janer	1625.
28.	La vinty 8 a	3 de janer	1625 fins a	21 de desembre	1625.
29.	La vinty 9 a	28 de 10bre	1626 fins a	12 de juliol	1626.
30.	La 30 a	13 de juliol	1626 fins a	16 de desembre	1626.

Dit Miquel Moner 27 Manuals

1. Lo primer comensa a 17 de janer 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626.

Dit Miquel Moner té dos llibres de Testaments

1. Lo primer comensa a 17 de 7bre 1603 fins a 1 de 7bre 1613.
2. Lo segon comensa a 23 de mars 1616 fins a 22 de juny 1622.

Dit Miquel Moner té 6 Diversoris

1. Lo primer comensa a 5 de octubre 1605 fins a 23 de febrer 1606.
2. Lo segon a 12 de abril 1606 fins a 13 de febrer 1610.
3. Lo tercer a 10 de mars 1610 fins a 5 de maig 1614.
4. Lo quart a 21 de agost 1614 fins a 4 de setembre 1618.
5. Lo quint a 4 de 7bre 1618 fins a 17 de juliol 1623.
6. Lo sext a 1623.

Dit Miquel Moner té quatre plicas de Inventaris y Encants relligats ab llibre y una plega de Prothocols, tres plegas grosas de Processos, y plicas de Testimonis, y una plega de Requestas, Apellacions, Requestas, Sedulas y altres coses en paper volants, tot lo qual esta al parastatja y post y mes alta a ma esquerra entrant en dit Arxiu.

Hieronim Clavó, de 16 de juny 1594 fins 24 abril 1605. Dit té sis Notas, la primera de la qual comensa

1. La primera a 21 de mars 1596 fins a 28 de agost 1598.
2. La segona a 13 de octubre 1598 fins a 23 de maig 1600.
3. La tercera a 2 de juny 1600 fins a 30 de 7bre 1601.
4. La quarta a 2 de octubre 1601 fins a 19 de 8bre 1602.
5. La quinta a 20 de octubre 1602 fins a 20 de abril 1603.
6. La sisena a 3 de janer 1604 fins a 12 de abril 1605.

Dit Hieronim Calvó té sis Manuals y un llibre de tres coderns. Lo primer Manual comensa

1. Lo primer a 2 de mars 1596 fins a 23 de desembre 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602. Lo llibre de tres coderns de Manual es de 1603, 1604, 1605.

Dit Hieronim Calvó té 9 Protocols des de 9 de maig 1596 fins a 24 de abril 1605.

Dit Hieronim Calvó té un Manual extra Villam des de 16 de juny 1594 fins a 19 de febrer 1602.

Dit Hieronim Calvó té una plica de Inventaris relligat des de 16 de juny 1594 fins a 3 de desembre 1602.

També té dos plicas de Processos y plicas de Testimonis en lo parastatja y post mes alta entrant a dit Arxiu a ma esquerra.

Galceran Busquets de quatra de maig 1562 fins a 27 de janer 1598. Té trenta dos llibres de Nota. La primera comensa.

1. La primera comensa a 14 de maig 1562 fins a 12 de agost 1564.
2. La segona a 13 de agost 1563 fins a 8 de febrer 1566.
3. La tercera a 8 de febrer 1566 fins a 23 de nohembre 1566.
4. La quarta a 1567
5. La quinta a 29 de 9bre 1567 fins a 23 de desembre 1568.
6. La sisena a 23 de 10bre 1568 fins a 1 de agost 1569.
7. La cetena a 25 de maig 1570 fins a 24 de 10bre 1571.
8. La vuytena a 5 de janer 1572 fins a 11 de maig 1573.
9. La novena a 1573
10. La desena a 27 de abril 1574 fins a 24 de juny 1574.
11. La onsen a 21 de janer 1575 fins a 13 de juny 1576.

12.	La dotsena a	17 de juny	1576 fins a	7 de maig	1577.
13.	La tretsena a	18 de agost	1577 fins a	19 de agost	1578.
14.	La catorsena a	14 de agost	1578 fins a	9 de abril	1579.
15.	La quinsena a	20 de 8bre	1579 fins a	20 de 8bre	1580.
16.	La setsena a	22 de 8bre	1580 fins a	16 de 7bra	1581.
17.	La desasetena a	26 de 7bre	1581 fins a	22 de 9bre	1582.
18.	La divuytena a	23 de 9bre	1582 fins a	3 de juny	1583.
19.	La denovena a	17 de juny	1583 fins a	9 de abril	1584.
20.	La vintena a	17 de abril	1584 fins a	1 de febrer	1585.
21.	La vint y 1 a	11 de maig	1585 fins a	15 de mars	1586.
22.	La vint y 2 a	18 de juny	1586 fins a	20 de 7bre	1587.
23.	La vint y 3 a	23 de 7bre	1587 fins a	30 de mars	1588.
24.	La vint y 4 a	21 de juliol	1588 fins a	16 de maig	1589.
25.	La vint y 5 a	25 de maig	1589 fins a	13 de 7bre	1590.
26.	La vint y 6 a	10 de 7bre	1590 fins a	7 de juliol	1591.
27.	La vint y 7 a	9 de 9bre	1591 fins a	19 de 7bre	1592.
28.	La vint y 8 a	16 de 9bre	1592 fins a	2 de juny	1593.
29.	La vint y 9 a	23 de 10bre	1594 fins a	3 febrer	1595.

30. La xxx a 1595

31. La xxxi a 6 de janer 1596 fins a 26 de agost 1597.

32. La xxx2 a 30 de agost 1597 fins a 14 de janer 1598.

Dit Galceran Busquets té 34 Manuals intus Villam. Lo primer comensa a 4 de maig 1562 fins al maig 1564, 1565, 1565, 1566, 1566, 1567, 1567, 1567, 1568, 1568, 1569, 1569, 1570, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598.

Dit Galceran Busquets té 8 llibres de Nota extra Villam

Primer de quatra de 7bre 1559 fins a 7 de janer 1566.

Lo tercer es de 13 de janer 1566 fins a 3 de janer 1569.

Lo quart es de 2 de janer 1569 fins a 25 de maig 1573.

Lo quint es de 15 de juny 1573 fins a 2 de agost 1577.

Lo cise es de 25 de agost 1577 fins a 27 de octubre 1582.

Lo sete es de 30 de octubre 1582 fins a 5 de 7bre 1590.

Lo vuyte es de 14 de 9bre 1590 fins a 7 de janer 1598.

Dit Galceran Busquets té vuyt Manuals extra Villam. Lo primer de 4 de 7bre 1559 fins 1565. Lo tercer de 28 de desembre 1566 fins 1569. Lo quart dos de agost 1567 fins 1573. Lo quint de 22 de abril 1573 fins 1575. Lo sise de 28 de desembre 1577 fins a 9 de mars 1581. Lo sete de 9 de mars 1581 fins a 26 de 7bre 1588. Lo vuyte de sis de octubre 1588 fins a 15 de juny 1594. Lo nove de 14 de juliol 1594 fins a 18 de janer 1598.

Dit Galceran Busquets té set plicas de Inventaris y Encants relligades, dos plicas de Appellacions y Requestas y vuyt plicas lligades de Processos, plicas de Testimonis y Requestes. Esta als paratjatjas y post mes alta entrant en dit Arxiu a ma squerra.

Martí Bordas, de nou de maig 1553 fins a 15 de octubre 1573. Té desanou Notas, la primera de la qual comensa

1.	La primera a	9 de maig	1553 fins a	8 de 8bre	1554.
2.	La segona a	11 de 8bre	1554 fins a	1 de 7bre	1555.
3.	La tercera a	6 de 7bre	1555 fins a	28 de 9bre	1556.
4.	La quarta a	15 de 10bre	1556 fins a	22 de juny	1558.
5.	La quinta a	25 de juny	1558 fins a	6 de 7bre	1559.

6.	La sisena a	14 de 7bre	1559 fins a	28 de 9bre	1560.
7.	La setena a	29 de 9bre	1561 fins a	1 de 7bre	1562.
8.	La vuytena a	3 de 7bra	1562 fins a	11 de agost	1563.
9.	La novena a	13 de agost	1563 fins a	17 de 7bre	1564.
10.	La desena a	23 de 7bre	1564 fins a	22 de 9bra	1565.
11.	La onsen a	23 de 9bra	1565 fins a	17 de 7bre	1566.
12.	La dotsena a	21 de 7bre	1566 fins a	22 de abril	1567.
13.	La tretsena a	24 de abril	1567 fins a	24 de abril	1568.
14.	La catorsena a	27 de abril	1568 fins a	28 de mars	1569.
15.	La quinsena a	1 de abril	1569 fins a	29 de janer	1570.
16.	La setsena a	2 de 7bra	1570 fins a	23 9bre	1570.
17.	La desasetena	27 de 9bre	1570 fins a	1 de 10bre	1571.
18.	La divuytena a	1 de 10bre	1571 fins a	10 de 10bre	1573.
19.	La denovena a	25 de 9bra	1570 fins a	1 de 10bre	1571.

Dit Bordas té denou llibres de Manuals. Lo primer comensa a 9 de maig 1553, 1554, 55, 56, 57, 1557 y 63, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 58, 68, 71.

Dit Bordas té dos llibres de Notas de Testaments. Lo primer a 6 de setembra 1564 fins a 21 de setembra 1568. Lo segon a 5 de agost 1566 fins a 14 de mars 1570.

Dit Bordas té dos llibres de Diversoris. Lo primer comensa lo 1 de gener 1567 fins a 3 de gener 1570. Lo 2 a 12 de juliol 1564 fins a 13 de setembre 1573.

Dit Bordas té una plica de Inventaris y Encants.

Pere Martí Tolrra, de 6 de abril 1543 fins a 13 de de setembra 1557. Té quatre llibres de Notas.

1. La primera a 20 de abril 1543 fins a 21 de 10bre 1548.
2. La segona a 4 de maig 1549 fins a 22 de agost 1553.
3. La tercera a 9 de abril 1553 fins a 30 de janer 1556.
4. La quarta a 30 de janer 1556 fins a 5 de 7bre 1557.

Dit Pere Martí Tolrra té set llibres de Manuals. Lo primer a 6 de abril 1543 a 1545, 1545, 1545, 1546, 1546, 1548, 1548, 1549, 1554, 1555, 1556, 1556 y 1557.

Dit Tolrra té un llibre de Inventaris y Encants. Comensa a 12 de janer 1544 usque a 17 de mars 1557.

Dit Tolrra altre llibre de Requestes y Apellacions. Comensa a 30 de Janer 1553 fins a 13 de agost 1557.

Hieronim Boffill, de 29 de juny 1557 fins a 2 desembre 1566. Té quatre llibres de Notas. La primera de extra Villam de 29 de juny 1557 usque 19 de agost 1566.

La primera Nota intus Villam comensa

1. La primera 27 octubre 1561 fins a 3 de juliol 1564.
2. La segona a 6 de juliol 1564 fins a 28 de janer 1566.
3. La tercera a 30 de janer 1566 fins a 2 de desembre 1566.

Dit Boffill té sinch Manuals. Lo primer a 8 de octubre 1561, 1563, 1564, 1565 y 1566.

Dit Boffill un llibre de Diversori. Comensa a 24 de octubre 1561 usque al primer de desembre 1564.

Dit Boffill té una plica de Inventaris y Encants.

Hieronim Ribera, de 7 de maig 1570 fins 25 maig 1589. Té tres llibres de Nota. La primera a 7 maig 1570 fins a 12 de abril 1574.

La segona a 23 de abril 1575 fins a 12 de nohembre 1581.

La tercera 11 de janer 1582 fins a 2 de maig 1589.

Dit Ribera té 5 (?) Manuals que comensa lo primer a 7 de maig 1570 fins 1574, 1574, 1577, 1577, 1581, 1581. 1586, 1587 y 1588.

Dit Ribera té dos llibres de Diversoris. Lo primer de 20 e maig 1570 usque 22 octubre 1577. Lo segon a 16 de nohembre 1577 fins a 30 de 7bre 1578.

Dit Ribera una plica de Inventaris y Encants de 23 de 8bre 1570 fins a 30 de 10bre 1587.

Dit Ribera un plica de Protochols que son de nombra 11 de 1572 fins 1589.

Dit Ribera una plega de Processos als quals estan al parastatia y post mes alta de front entrant.

Jauma Morell, de 12 de mars 1582 fins a 30 de juliol 1590. Té tres llibres de Notas. La primera.

La primera a 12 de mars 1582 fins a 23 de febrer 1587

La segona de 27 de febrer 1587 fins a 30 de juliol 1589

La tercera auctoritate regia 1589

Dit Morell té quatre Munuals. Lo primer comensa a 12 de mars 1582 fins a 1585, 1586, 1587, 88, 1589, 90 fins a 30 de juliol 1591.

Dit Morell un plech de vuyt o nou Inventaris.

Jaume Clapes, de 9 de maig 1569 fins a 9 de 9bre 1582. Té 12 llibres de Notas. La primera auctoritate regia comensa 28 de juny 1567 fins a 8 de 8bre 1580.

La segona de 11 de maig 1569 fins a 7 de abril 1571.

La tercera de 10 de abril 1571 fins a 19 de maig 1573.

La tercera de 30 de maig 1573 fins a 12 de 8bre 1574.

La quarta de 12 de 8bre 1574 fins a 8 de agost 1575.

La quinta de 28 de agost 1585 fins a 23 de 8bre 1576.

La sisena de sinch de novembra 1576 fins a 7 de 8bre 1577.

La setena de 22 de agost 1577 fins a 7 de janer 1579.

La vuytena de 11 de janer 1579 fins a 12 de febrer 1580.

La novena de 15 de febrer 1580 fins a 2 de maig 1581.

La desena a 4 de maig 1581 fins a 9 de 9bre 1582.

La onsen de numero 2 llibre de Requestas y altres actes a 21 de maig 1572 a 3 de 9bre 1579.

Dit Clapes té un llibre de Testaments que comensa a 11 de maig 1570 fins a 13 de maig 1578.

Té dit Clapés 7 Manuals

V regint la Notaria de Empuries que comensa a 30 de 7bre 1575 fins a 4 de febrer 1582.

Lo primer Manual comensa a 9 de maig 1569 fins a 16 de desembre 1570.

Lo segon de 1571.

Lo tercer de 1572.

Lo quart de 1573.

Lo quint de 1574.

Altre de 1582.

Dit Clapes té una plega de Protochols que son en nombre 15. Lo primer comensa en lo any 1569 y lo ultim acaba en lo any 1580.

Dit Clapes té una plega de Inventaris que estan en lo parastatja mes alt.

Joan Deulofo 1 fou notari 29 de octubre 1481 fins a 28 9bre 1497. Té dos Protocols, lo hu de 29 de 10bre 1481 y lo darrer acaba a 28 de 9bre 1497. Dit tenia Nota de 1489.

Joan Deulofo 2, de 4 de mars 1500 fins a 13 de janer 1535. Té tretse llibres de Notas de 5 de 9bre 1500 fins a 13 de janer 1535.

Item altra de 9 de maig 1531 usque 12 de abril 1532.

altra de 25 de 10bre 1503 usque 16 de 9bre 1505.

altra de 20 de janer 1516 usque 13 de 9bre 1519.

altra de	2 de janer	1532 usque	2 de janer	1535.
altra de	30 de 10bre	1520 usque	15 de 9bre	1525.
altra de	6 de 8bre	1530 usque	12 de febrer	1542.
altra de	30 de 10bre	1512 usque	14 1obre	1515.
altra de	13 de janer	1509 usque	8 9bre	1511.
altra de	30 de 10bre	1524 usque	8 abril	1527.
altra de	15 de janer	1528 usque	29 9bre	1531.
altra de	30 de janer	1506 usque	19 juliol	1518.

altra de 1500.

Dit Deulofo 2 té dos Manuals, lo hu a 5 de gener 1500 usque 3 de maig 1511.

Altra de 16 de abril 1513 usque 3 de gener 1536.

Dit té un llibre de Diversoris de 19 abril 1512 usque 24 janer 1516.

Dit té 25 protocols de 9 de mars 1500 y lo ultim a 13 janer 1535.

Dit té una plica de Inventaris, Apellacions y Requestas tot junt.

Dit té un llibre de Testaments de 30 de agost 1504 usque 22 agost 1532.

Joan Viu, de 18 de setembre 1523 fins a 28 maig 1548. Té quinsa Notas.

1. La primera	18 de 7bre	1523 usque a	12 8bre	1528.
2. La segona a	29 10bre	1520 usque a	20 de agost	1523.
3. La tercera a	19 Janer	1524 usque a	21 10bre	1527.
4. La quarta a	8 Janer	1528 usque a	5 agost	1531.
5. La quinta a	31 juliol	1531 usque a	17 juliol	1534.
6. La sisena a	2 setem.	1534 usque a	13 de mars	1536.
7. La cetena a	8 de mars	1536 usque a	17 de mars	1537.
8. La octava a	13 de mars	1537 usque a	20 de 9bre	1537.
9. La novena a	25 de 9bre	1537 usque a	25 abril	1539.
10. La desena a	25 de abril	1539 usque a	5 de febrer	1540.
11. La onsen a	11 de febrer	1540 usque a	13 de janer	1542.
12. La dotsena a	17 de janer	1542 usque a	28 maig	1543.
13. La tretsena a	2 de maig	1543 usque a	2 de juliol	1545.
14. La catorsena a	24 de juliol	1545 usque a	28 de maig	1547.
15. La qüinsena a	4 de mars	1547 usque a	15 de octubre	1548.
Altra Nota Procurationum	20 abril	1524 usque	15 mars	1549.

Dit té un llibre de Testaments deu de janer 1515 usque 10 8bre 1538.

Dit té una plica de vuyt llibres Manuals o Protocols rebuts per los substituhits.

Dit altra plica de 15 Protocols que comensan a 27 de 7bra 1524 y acaba lo derrer de 28 de maig 1549.

Dit Joan Viu altra plica de onse Protocols que comensa lo primer a 16 de abril 1514 y lo derrer es a 29 de 7bra 1535.

Dit altra plica de Inventaris y Encants.

Pere Seguer, de	13 de maig	1527 fins	12 octubre 1544.	Té
1. La primera a	29 de agost	1529 fins a	8 de 10bre	1547.
1. Altra primera Nota de	14 de maig	1527 fins a	21 de 10bre	1530.
2. La segona a	7 de janer	1531 usque	7 de juny	1533.
3. La tercera	4 de juny	1533 usque	8 octubre	1535.
5. La quarta a	20 octubre	1535 usque	18 febrer	1537.
5. La quinta a	18 febrer	1537 usque	5 gener	1538.
6. La sisena a	12 de janer	1538 usque	31 8bre	1539.
7. La setena a	22 de 9bre	1539 usque	18 janer	1542.
8. La vuytena a 1 febrer	1542			

usque 22 8bre 1544.

Lo dit té dos Manuals. Lo primer a 7 de febrer 1536 usque 19 de 9bre 1537.

Lo segon a 24 9bre usque 17 maig 1540.

Lo dit té una plica de 2 Manuals. Lo primer comensa a 15 de maig 1527 y lo darrer acaba a 24 de juny 1544.

Lo dit, altra plica de sinch llibres de Manuals o Protocols per diversos substituïts seus.

Lo dit, una plica de Inventaris y Encants.

Lo dit, un llibre de Notas de Testaments del primer de 10bre 1527 usque 26 10bre 1542.

Antich Andreu, de 17 de juny 1525 usque 16 octubre 1529. Té sinch llibres.

Lo primer de Notas que comensa a 18 de janer usque 16 octubre 1529.

Un Manual de 10 de Juny 1525 usque 17 mars 1533, regint les Scripturas del Castell de Empuries.

Altra manual de 7 de Janer 1525 usque 18 agost 1527.

Altra Manual de 1526. Altra 1528.

Anthoni Savarres, de 13 de novembre 1540 fins 17 agost 1554. Té

1. La primera	14 de febrer 1539 usque	3 setembre	1540.
2. La segona a	31 d'agost 1540 usque	29 8bre	1541.
3. La tercera a	31 de 9bre 1541 usque	9 10bre	1542.
4. La quarta a	17 10bre 1542 usque	8 10bra	1544.
5. La quinta a	20 de janer 1545 usque	6 mars	1546.
6. La sisena a	26 de febrer 1546 usque	10 maig	1547.
7. La cetena a	2 de abril 1547 usque	6 mars	1548.
8. La vuytena a	7 de mars 1548 usque	9 febrer	1549.
9. La novena a	12 de febrer 1549 usque	4 febrer	1550.
10. La desena a	4 de febrer 1550 usque	5 mars	1551.
11. La onsen a	9 de mars 1551 usque	22 janer	1552.
12. La dotsena a	22 janer 1552 usque	21 juliol	1553.
13. La tretsena a	22 juliol 1553 usque	27 agost	1554.

Lo dit té Manuals

Lo primer de	23 de 9bre 1540 usque	13 de mars	1551.
Altra Manual primer	12 de janer 1539 usque	6 9bre	1539.
Lo segon Manual comensa a	15 de mars 1551 usque	20 7bra	1553.
Lo tercer Manual	7 octubre 1540 usque	28 7bra	1548.
Lo quart Manual a	29 7bre 1541 usque	4 juny	1542.
Lo quint Manual a	5 ganer 1542 usque	11 juny	1543.
Altre segon Manual a	7 de 9bre 1539 usque	6 8bre	1540.
Lo sise Manual a	15 de juny 1543 usque	1 agost	1544.
Lo sete Manual a	6 agost 1544 usque	31 juliol	1545.
Lo vuyte Manual a	9 de juliol 1545 usque	2 mars	1546.
Lo nove Manual a	8 de mars 1546 usque	15 janer	1547.
Lo dese Manual a	21 de janer 1547 usque	12 10bre	1547.
Lo onse Manual a	8 de 10bre 1547 usque	14 10bre	1548.
Lo dotse Manual a	12 de 10bre 1548 usque	9 janer	1550.
Lo tretse Manual a	10 de janer 1550 usque	23 10bre	1550.
Lo catorse Manual a	23 de 10bra 1550 usque	16 10bre	1551.
Lo quinse Manual a	16 de 10bre 1551 usque	6 martii	1553.

Lo dit té 12 Protocols de codern full dels dits Manuals.

Lo dit té 2 plicas de Inventaris y Encants relligats.

Lo dit té un plech de Processos.

Joan Castello, de 1510 fins 1536. Té 12 Notas.

La primera a	5 novembra 1510 fins a	27 de abril	1513.
La segona a	28 de abril 1513 fins a	20 de juny	1515.

La tercera a	26 de juliol	1515 fins a	21 de maig	1518.
La quarta a	25 de maig	1518 fins a	30 de janer	1521.
La quinta a	6 de febrer	1521 fins a	26 de janer	1523.
La sisena a	4 de febrer	1523 fins a	3 de agost	1524.
La setena a	4 de agost	1524 fins a	19 de 10bre	1526.
La vuytena a	2 de janer	1527 fins a	17 de febrer	1529.
La novena a	20 de febrer	1529 fins a	27 de abril	1531.
La desesa a	24 de mars	1531 fins a	6 de 8bre	1536.
La onsen a	25 de agost	1533 fins a	9 de 9bre	1534.
La dotsena a	7 de 7bre	1535 fins a	10 de maig	1536.
Lo dit, 1 llibre de Testament comensa 6 de 10bre 1511 usque 30 de janer 1521.				
Lo dit, un Diversori que comensa a 9 de maig 1514 fins a 18 8bre 1533				
Lo di té deu Manuals.				
Lo primer dels quals comensa a 10 de abril 1510 fins a 12 de 7bra 1512.				
Lo segon a 18 de 7bre 1512 fins a 31 de 8bre 1513.				
Lo dese a 26 de mars 1518 fins a 27 abril 1519.				
Lo onse a 30 de abril 1519 fins a 25 de febrer 1520.				
Lo dotse a 27 de febrer 1520 fins a 23 de janer 1521.				
Lo tretse a 24 de janer 1521 fins a 12 de janer 1522.				
Lo catorse a 15 de janer 1522 fins a 28 de janer 1523.				
Lo quinse a 3 de febrer 1523 fins a 15 de 10bre 1523.				
Lo setse a 17 de 10bra 1523 fins a 25 de agost 1524.				
Lo dit té un Manual de Testaments que comensa a 9 de abril 1510 fins a 10 de janer 1529.				
Lo dit té una plega de Protocols que son en nº 20.				
Lo dit té una plega e Inventaris y 2 plegas Processos.				
Baldiri Mallol, de 15 de maig 1586 fins a 27 9bre 1592. Té quatre Notas.				
La primera a 15 de maig 1586 fins a 2 10bre 1587.				
La segona a 30 10bre 1588 fins a 4 agost 1588.				
La tercera a 22 agost 1589 fins a 14 juliol 1591.				
La quarta a 21 juliol 1591 fins a 27 9bre 1592.				
Lo dit ré un llibre de Testaments que comensa a 10 desembre 1586 usque 22 februarii 1581				
Lo dit, un Diversori que comensa a 13 de agost 1586 fins a 30 de juliol 1591.				
Lo dit té dos Manuals. Lo primer comensa a 15 de maig 1586 fins 22 10bre 1587.				
Lo segon a 29 10bre 1588 fins a 8 mars 1588(?).				
Item una plega de protocols lligats que son en nº 7. Lo primer dels quals comensa a 15 maig 1586 y lo ultim acaba a 27 de 9bre 1592.				
Lo dit té una plega de Inventaris y Encants.				
Joan de San Climent té nou llibres de Notes dels anys la primera a 29 de agost 1437 y acaba la ultima a 8 de 9bre 1471.				
La primera a 29 de agost 1437 usque 9 de 10bre 1439.				
La segona a 8 de 9bre 1437 usque 25 de febrer 1438.				
La tercera a 6 de 9bre 1458 usque 2 7bre 1460.				
La quarta a 12 de 10bre 1450 usque 10 novembre 1453.				
La quinta a 13 de 8bre 1444 usque 21 maii 1446.				
La cisena a 4 de juliol 1446 usque 6 augusti 1448.				
La cetena a 10 agost 1453 usque 3 9bris 1456.				
La vuytena a 16 octubre 1456 usque 15 februarii 1458.				
La novena a 9 maig 1441 usque 8 9bris 1471.				

Manuels 10 de dit notari.

Lo primer a	16 abril	1448	usque	5 de maig	1450.
Altre Manual a	8 de febrer	1459	usque	18 febrer	1461.
Manual	12 mars	1444	usque	4 abril	1440.
Manual	11 10bre	1439	usque	7 febrer	1442.
Manual	17 mars	1457	usque	8 febrer	1459.
Manual	7 febrer	1442	usque	11 mars	1443.
Manual	15 maig	1450	usque	28 9bris	1452.
Manual	27 juny	1438	usque	10 10bre	1439.
Manual	14 mars	1453	usque	30 juliol	1455.
Manual	9 abril	1446	usque	16 abril	1447.

Item un llibre de Testaments. Comensa 11 novembre 1438 usque 22 10bris 1459.

Item una plega de Protochols.

Item altre plega de Inventaris y Encants y Processos.

Pera Janer notari té tres llibres dels anys 1424 usque 1442.

Primera Nota 1424,

Nota 1427.

Nota 1440, 1441 y 1442.

Altra Nota segona sens primera de Perpinya Collell 1405.

Altra Nota de Pera Nadal de 1425.

Guillem de Pla té tres Notas. Comensant a 9 10bres 1428 usque 31 juny 1455.

Nota	nou de 10bre	1428	usque	20 julií	1444.
------	--------------	------	-------	----------	-------

Nota	4 febrer	1433	usque	24 9bris	1451.
------	----------	------	-------	----------	-------

Nota	3 febrer	1449	usque	31 junii	1455.
------	----------	------	-------	----------	-------

Item un Manual de dit Guillem de Pla del any 1428.

Llorens Girau notari té una Nota de 1460.

Pera Albert notari té dos Manuals, lo hu comensa 1454 y 1455.

Altre es de 1475.

Guillem Compte té una Nota de 3 7bre 1446 usque 15 febrer 1451.

Dit Compte té dos Manuals. Lo primer de 1442 usque 1449.

Altre Manual de 1450 y 1452.

Item 17 protocols ab un plech.

Miquel Jaume té quatre Notas, la una de las quals es de La Comunitat comensant a 21 de 10bre 1464 usque 15 juny 1484.

La primera Nota 21 10bre 1464 usque 27 juliol 1471.

Nota 25 febrer 1470 usque 25 juny 1484.

Nota 1484.

Nota de la Comunitat 20 10bre 1451 usque 12 mars 1466.

Item tres Manuals de 30 de mars 1459 usque 24 10bre 1472.

Lo primer 30 mars 1459 usque 11 maig 1462.

Lo segon 4 10bre 1464 usque 12 8bre 1465.

Lo tercer 7 8bre 1469 usque 24 10bre 1472.

Item un plech de Protocols.

Item una Nota de Francesc Sauri. Comensa a 16 mars 1461 usque 9 juny 1467.

Item un Manual de dit Sauri del any 1461 y 1465.

Item un Manual de Joan Miquel del any 1461.

Item altre Manual de Llorens Barrera del any 1460 usque 1462.

Item dos un Manual de Francesch Compte de 1468.

Item un Manual de Domingo Boffill de 1468.

Bernat Andreu notari té sis llibres de Notas.

Comensant a	3 de setembre	1487	usque	15 abril	1506.
Nota	23 7bre	1487	usque	12 maig	1487.
Nota	2 janer	1489	usque	8 mars	1491.
Nota	10 mars	1491	usque	17 7bre	1494.
Nota	7 octubre	1499	usque	13 10bre	1503.
Nota	24 gener	1504	usque	15 abril	1506.
Nota	8 gener	1495	usque	3 8bre	1499.

Item quatre Manuals, comensant a 5 de juny 1481 usque 3 maig 1506.

Manual	5 juny	1481	usque	7 mars	1487.
Manual	7 gener	1495	usque	4 8bre	1498.
Manual	7 8bre	1499	usque	18 abril	1503.
Manual	2 maig	1503	usque	3 maig	1506.

Item Francesch Dalmau 6 Notes, comensant a 8 de febrer 1504 usque 9 janer 1517.

Nota	8 febrer	1504	usque	2 10bre	1506.
Nota	5 janer	1501	usque	12 8bre	1510.
Nota	29 agost	1510	usque	29 janer	1516.

Altre Nota del any 1516.

Nota	23 abril	1516	usque	9 gener	1517.
Nota	5 febrer	1508	usque	26 abril	1516.

Item un Manual del any 1518.

Item un llibre de Testaments, comensant a 4 de agost 1508 usque 20 abril 1518.

Item un plech de Protocols.

Item un Manual de Anthoni Jaume, comensant a 20 10bre 1493 usque 28 desembre 1503.

Item un plech de Protocols.

Item tres Manuals lligats de Thomas Pons Vidal del any 1501 fins 1573 extra Villam.

Item un plech de Processos.

Item una Nota de Joan Mestres del any 1558 a 3 8bre fins a 9 de juny 1560.

Joan Buldoni té una Nota de 21 7bre 1434 usque 7 9bre 1436.

Dit Buldoni té dos Manuals, lo primer del any 1434, 1436.

Altre Manual es del any 1436.

Anthoni Fresquet té 6 Notas. La primera comensa a 15 de abril 1438 usque 10 janer 1446.

1. La primera a 15 de abril 1438 usque 20 abril 1439.
2. Nota 19 desembra 1439 usque 6 juliol 1451.
3. Nota 19 janer 1445 usque 10 janer 1446.
4. Nota 29 juliol 1437 usque 26 maig 1438.
5. Nota 16 mars 1443 usque 15 abril 1444.
6. Nota 23 juliol 1441 usque 30 abril 1443.

Item un llibre de Censals, comensant a 23 abril 1438 usque 31 mars 1444.

Item una altre llibre de Testaments, comensant a 19 maig 1438 usque 29 maig 1439.

Item quatre Manuals de 8 de abril 1438 fins a 2 de abril 1446.

Lo primer Manual a 8 de abril 1438 usque 27 mars 1439.

Manual 28 mars 1439 usque 21 9bris 1440.

Manual 2 janer 1441 usque 19 10bris 1442.

Manual 2 janer 1443 usque 2 abril 1446.

Item una plega de Processos.

Joan Oriol primer té 2 Notes, des de 29 abril 1459 usque 1475.

La primera Nota a 29 abril 1459 usque 1 febrer 1465.

La segona Nota 1473 usque 1475.

Item dos Manuals,

Lo primer dels quals comença a 26 desembre 1466 usque 7 octubre 1468.

Lo segon a 25 abril 1473 usque 7 juny 1475.

Item altre llibre de Censals comença a 4 setembre 1459 usque 26 novembre 1465.

Item dos llibres de Testaments.

lo primer 31 octubre 1458 usque 4 janer 1460.

y lo altre 12 novembre 1443 usque 18 febrer 1470.

Item una plega de Inventaris y Encants.

Item altre plech de Prothocols y Processos.

Joan Oriol segon, fill de dit Joan Oriol primer,
primo quatre Notes.

La una de las quals comença a 28 desembre 1483 usque 20 desembre 1487.

Altre a 28 desembre 1438 usque 20 desembre 1485.

Altre a 14 janer 1490 usque 16 desembre 1493.

Altre a 28 janer 1494 usque 28 juliol 1498.

Item altre llibre de Censals que comença a 4 juny 1491 usque 20 janer 1495.

Item altre llibre de la Comunitat. Comença al primer de octubre 1477 usque 14 octubre 1495.

Item altre llibre de Testaments. Comença a 3 desembre 1473 usque 8 abril 1498.

Item sinch Manuals. Lo primer comença a 8 mars 1474 usque 28 maig 1492.

Al primer comença a 8 mars 1474 usque 21 novembre 1471 (?).

Et in fine est prima Nota que incipit 8 mars 1474 usque 4 janer 1477.

La segona 26 janer 1476 usque primer desembre 1478.

Lo tercer 24 novembre 1478 usque 24 desembre 1482.

Lo quart 28 desembre 1483 usque 27 janer 1489.

Lo quint 29 janer 1489 usque 28 maig 1492.

Item un llibre de Testaments del any 1558.

Item tres Manuals, començant lo primer a 6 juliol 1506 usque 16 juny 1508.

Item un panastatge de papes volants de diversos notaris ab los quals y ha moltes vendes, censals y altres actes que per estar ab mig y ab un full nos pot avariguar quins notaris son.

Testes predicti

Actum ut supra (9 març 1630)

APÈNDIX

TATXES DEL ART DE NOTARIA

De vendes perpetuals

Primo per carta de venda simple que no puye ultra C sous de preu ab carta(?) menor e apocha pach en forma pero si- haura consentiment o deffinicio altres ultrapas ne II sous o pague fins VIII sous	II.	VI sous
E si lo preu sobrepujara cent sous tro a dos cents sinconta sous hagen lo notari mesa et escriva	II.	VIII sous
E de dos cents sinconta sous tro a sinc sents sous en sesentes a sesentes cinconta sous	II.	XIII sous
Item tro a mil sous desamunt sous	II.	XVIII sous
E puixs cresque per milanar de sous deu sous		
E si les vendes fa cort o tudor o manumissor o actor per tal cosa han anotar mes larch hage lo notari de carta mesa en forma fins apreu de sincante lliures	I II.	II sous
E si lo preu sobrepuja a mes a sincanta pach segons la tateixa susdita creixent per milenar de sous deu sous		

Vendes de sclaus, dotzens e de servituds

Item per carta de venda de sclau o sclave pach mesa en forma ab la apocha	II.	V sous
Item per carta de venda de dotzens fa Universitat ab incerta de tabba e capitels pach per la nota e traslat de la tabba com per carta de venda de servituts ço es carregar en port de passar per camins e semblants e tota carta de contracte innominat degut en avant no es feta ni atras mensio en la present tatxa pac segons la sua tenor goes si tindra una pagina de forma major ço es de libra de notes o poch menys pach mesa en forma quatra sous	I II.	II sous
Declarat que si la fa he na sera cosa de gran pes o manera extraordinaria pac mes trempadament hagut sguart a dita tatxacio	II.	III sous

Donacions

Item per carta de donació se pac axi com de cartes de venda ço es hagut sguart en lo que val la cosa donada pero es entes que lo salari de alguna donacio no pugue pujar mes de C sous.	V II.	sous
---	-------	------

Stabliments

Item per carta de stabliment si sera ae capmas ab comissio de vicarie ab vesadors e decret pach mesa en forma	I II.	sous
E si sera de huna o moltes possessions pach mesa en forma	II.	XVI sous
E si sera stabliment simple de capmas sens vehedors pach	II.	XII sous
E si sera de huna o moltes possessions pach	II.	VIII sous

Permutacions, cambis, divisions e renunciacions

Item per carta de permutacio o cambi se pach axi com de venda atesa la valor de les coses que cambiara	II.	sous
item per carta de divisio de heretat o de terra o altre propietat/pach axi com de carta de venda atesa la valor de la cosa		II s.
Item per carta de renunciacio de mas o altres bens de hereus pach per tota carta ab la intimacio	II.	III s.

Cartes de noces e heretaments en temps de noces

Item lo salari de les cartes de noces sia servada la Constitucio feta en la Cort de Montso qui es aquesta que per quiscuna de las cartas de noces feta en forma tro a quantitat de mil

sous pach quiscuna part vuyt sous	II.	VIII s.
De mil sous tro a dos milia sous deu sous dich	II.	X s.
E de dos milia tro a quatre milia sous quinze sous	II.	XV s.
E de quatre milia sous tro a deu milia sous vint sous	I II.	s.
E de deu milia sous tro a vint milia quoranta sous	II II.	s.
De vint milia sous quant ne puig mes sinquanta sous dich	II II.	X s.
Declarat empero que de cartes de noces de menys de sinch cents sous no hagen mesa en forma sino de quiscuna part	II.	VI s.
E de sinch cents sous tro a mil sous exclusive	II.	VII s.
E de qui avant se seguescha e se haze a servir la dita Constitucio ab lo peatge de dotze sous que quiscun die lo notari ixira fora Gerona.		

Item sia semblant la tatxacio de les cartes de heretaments e donacions quis fan en temps de noces axi que tant com monteran les cartes de noces haze lo notari de les cartes dels heretaments e donacions fetes en dit temps.

Testaments, Inventaris e Encants

Item en los testaments, inventaris sia servada la dita Constitucio feta en la Cort de Monso qui es aquesta ço es que lo notari haze per testament mes en forma de persona qui posseheira bens valens de

mil sous tro a deu milia vint sous	XX s.
Item de deu milia tro a cinquanta milia sous cinquanta sous	L s.
De cinquanta milia quantitat que puig mes cent sous	C s.

Declarat empero que per testaments

de cascuna persona qui no possehesca quantitat de bens valents de sinch cents sous barcelonesos o vellor de aquells mes en forma haze lo notari solament onze sous

	XI s.
--	-------

Item de cinc sens sous tro a quantitat de mil sous exclusive

XVI s. VI d.

Item semblant es la tatxa dels Inventaris mesos en forma e perque com se acostume de metre en forma pague mes celari e conelat? a raho de quatre diners per quascuna fulla de actes de forma manor.

Item per quascun die que lo notari trebellara dins Gerona de fora Gerona deu sous.

Item ultra les dites cosses ha lo notari de cascuna carta de maior forma del inventari quatre diners e de manor dos diners.

Item de salari de codicils o donaciones causa mortis es axi declarat que lo notari no sia axi pagat segons que tindran ço es que si tindra huna fulla de nota o menys ha mes en forma

VI s.

E si tindra mes de una fulla de nota haze segons que tindran mes pero que no pogue sobrepujar vint sous entes empero e declarat que si aquest qui haura feta tal donacio o codicill no haura fet testament en lo dit cas lo notari haze lo salari segons la tatxa dels dits testaments comptat segons la valor dels bens que a tal codicil levava o causa mortis donara.

Item de encants de bens mobles argent e bestiar se paga al notari a raho de IIII diners per lliura dels bens que vendran pero abans inmoebles sehens ne encare de sclaus e esclaves nos pague res sino les cartes que sen fan

E si del encant se demanava traslat de partida ço es de aquells qui deuran que lo notari lo hagen a donar que no haze res pero sis demanara de tal traslat hagen lo notari lo dit salari a raho de quatre diners per fulla de forma manor.

Amortizacions e reductions

Item per carte de amortizacio feta en forma trenta e tres sous

XXXIII s.

Item per carta de reductio de homens o de fembras feta en forma ab commissio e ab vesedors e ab decret de vicari pach quinze sous

XV s.

Item si sera feta sens vesedors e comisio pac mese en forma

X s.

Item carte de reductio de tasques e altres semblans cosses sens alguna solempnitat pac per nota dos sous II s.
 Item per carta e reductio de sensal si sera de universitat pac per nota cinc sous e dis diners V s. VI d.
 E sissera de singular pus no puguen a mes de la meitat pac per nota tres sous.

Capbreus, homanatges, rehempcions, precaris

Item de capbreus hage lo notari segons que tindran ço es que si lo capbreu te mes de hun pregami quen hage mesa en forma de devuyt sous XVIII s.
 E si te mig pregami quen hage la mitat sous axi segons mes e mengs. Entes empero pregami de conivent forma.

Cartes de deute simpla

Primo per carte de deute simpla de drap o mercader o qualsevol altre persone christiana, juheu a altra hage lo notari per la prese e nota I s.
 E si ha terç lo notari per lo terç dos diners.
 E si ha hostatge ab pena de no fermar de dret vuyt diners.
 E si y ha renunciacio de for dos diners
 E si y ha ferma de dona tres diners
 E si y ha special obligacio es largue sis diners
 E si y ha procura a fermar obligacio en la cort secular o ecclesiastica sis diners
 E si y ha convinences o altres cosses ultra les cosses de deute simpla hagen mes lo notari segons lo treball o tenors de les convinences.
 E si lo deute sera de notes o de cartes de venda qui fera menso de la carte de notes vendes o de stabliments per tal cas ha a tenir mes pac per la nota II sous.
 E si y ha res ultra son cors simple pac ne a la dita raho.
 E si en lo deute haura fermansa hage lo notari per huna fermansa de nota tres diners
 E sin aura mes pac pero cascuna un diner
 Pero si lo deute pujara a cinquanta lliures pac per cascun millanar de sous mes avant per nota I sou VI diners, e si no basta a millanar de sous pac segons mes o mengs servade la tatxa dessus dita.

Comandes e societats

Item per carta de comanda mercantivol o de viatge o carte de comande de bestiar pac per nota XVIII diners.
 Pero si ha condicions diverses ultre les cosses acostumades hagen lo notari mes segons lo treball o continensie o sera de la carta
 Item per carta de companyia si sera de mengs de sent sous o de mes tro a cinc cents pac per cascuna part per la nota I s.
 E si sera de sincents sous o de mes tro a mil sous pac quescuna part II s.
 E de mes de mil sous tro a sinc milia sous pac quescuna part per nota III s.
 E de cinc milia tro a deu milia pac per quascuna part per nota III s.
 Item de aquella quantitat tro a vint milia sous pac quascun cinc sous e sis diners V s. VI d.
 E de vint milia sous avant pac quascuna part per milenar de sous mes ultre la dite tatxa en la nota I sou VI diners
 Pero si la carte de la dita companyia sera feta ab capitols hagen mes lo notari trempadament.

Aphocas, fines et luycions

Item per aphoca simple de pagua de exovar o de pendre vendes o de deutes o altres cosses pac per nota vuyt diners
 Item si sera aphoca general de tot lo exovar pac per nota I s.
 Item per carte fin general de tots deutes e altres contractes que acostumen de fer juheus pac per nota I s. III d.
 E si res hi ha a ne dir o fer algunes retencions ultra lo cors acostumat pac ne mes segons lo treball o tenor de la cosa.

Item per carta de fin, reteniment de compta curt e creu que fa senyor a son procurador pac per nota dos sous

II s.

Item per carta de fin general de reteniment de compte quis fa a algun qui es stat tudor, curador o manumisissor o altre ab consentiment de amichs o decret de jutge pac per nota V sous e sis diners.

Pero si sera feta mensio dels bens mobles e immobles, censals e deutes en que stara la facultat de tota la heretat e voldran que en sia feta mensio a la dita fin segons se acostume en las fins que fa a manumisissors lo vicari del senyor bisba o en altre forme que ultra sie pagar lo notari segons que tindra mes hagut sguart a la dita tatxa e als trebals e per semblant sie entes en cars que los comptes se incerten e alguna de les dites fins.

Item per carte de fin quis fa a vegades en virtut de sentencia arbitral sie peguat lo notari segons que tindran hagut sguart a la tenor e a la valor de la cose e als trebals segons la tatxa dessus dita.

Item per carta de luycio de censals si sera de universitat o de singulars qui sien mes de mittat de universitat pec per nota IIII sous.

Item si sera de singulars pus no sien mes de la meytat de la universitat pac per nota dos sous e sis diners.

Item per carta de fin de heretat e legitime quis acustumen de fer en temps de notes pac mese en forma quatre sous.

Cessions de deutes

Item per carta de cessio de algun deute per qualsevol titol ques fassa pac per nota I sous e sis diners

E si lo deute sera e vint y sinc liures fins a cinquanta lliures esclusive pac per nota

E si puiara a cinquanta liures o a mes pac per nota

E si la dita cessio sera de mes de un deute quen hage lo notari de cascun deute mes ultra la dirta tatxa per nota VI diners.

II s.
II s. VI d.

AHG. Castelló, vol. 447. Bernat Junquera, 1312

R. Resta, de Castelló, i la seva muller Ermenssenda contracten per dos anys el seu fill R. amb el notari de Castelló Ramon Bou, per l'aprenentatge de l'ofici de notari. El sosteniment i altres necessitats aniran a càrrec dels pares. Tot el guany que obtingui per encàrrec de particulars i peatges serà a mitges amb el mestre.

P. Resta de Castilione et eius uxor Ermessendis affirmamus tecum Rº Bovis nominatus Orsoles notarius Castilionis R. filium nostrum ita ut maneat tecum a presenti die in antea usque ad festum Sancti Michaelis proximum venturum et de ipso festo usque ad II annos proxime subsequentes, ad adiscendum artem tuam notarie quam sibi docere tenearis bene et fideliter pro ut melius ipsam adiscere poteris et in ipsa arte serviat tibi etc., et si a te recesserit etc., nos promitimus ipsum in posse tuo reducere, et tu etiam possis ipsum petere, capere ubique et recuperare et in posse tuo reducere, etc., et refficiat tibi dies quibus absens, refficiat et dies quibus infirmus etc., et si aliquid malum etc. Nos enim promitimus dicto filio nostro providere de nostro proprio per totum dictum tempus in alimentis et necessariis suis. De omnibus autem hiis que fuerit ipse lucratus infra dictum tempus de scripturis privatis quas ipse fecerit sine requisitione tua quibuscumque personis, habeat ipse medietatem et tu aliam medietatem. Et etiam de omnibus pedagiis in quibus eum mittere volueris pro recipiendis firmis instrumentorum habeat ipse filius noster medietatem et tu aliam medietatem. Et hec omnia promitimus tibi atendere dampnum in omni quisque etc. Renuntiantes etc., et etiam ego mulier etc., et ambo omni etc. Et juro ego mulier non contravenire etc. Et ego dictus R. laudo etc. et convenio etc. et ero fidelis etc. Et juro. Renuntians minoris etatis etc. et omni etc. Et ego dictus R. Bovis laudo et convenio etc. dampnum in omni.

Testes P. Trobati et P. Jamon, de Castilione.

IIII nonas augusti die mercurii (1312)

ABC

AHG. Castelló, vol. 839. J. Ferrer, 1521-3

RECEPTA PER LA TINTA

R/ Una olleta que tingue dues scudelles de aygua e hages dos diners de gales e pica les un poch e metras la a bullir ab laygue fes sie minuada de les tres parts la una e apres fes ho reposar un dia a apres cola u com sie colat met hi dos diners de goma e un diner de alum mescla e torneu al foch e com bull met hi dos diners de vedijol e dos diners de arperos e tantost trau ho del foch e lexeu reposar un dia e met ho a una empolleta de vidre e servidora.

ÍNDEX CRONOLÒGIC

1279-1308	Pere Perpinyà	1425	Pere Nadal
1282	Guillem Vadell	1428-1455	Guillem de Pla
1300-1307	Guillem Pere	1434-1436	Joan Buldó
1306-1344	Ramon Bou	1437-1471	Joan de Sant Climent
1312-1348	Guillem Resta	1438-1446	Antoni Fresquet
1316-1325	Bernat Junquera	1442-1452	Guillem Compta
1330	Ramon Turró	1449-1467	Bernat Bofill 2º
1330-1349	Pere Capó	1454-1455	Pere Albert
1335-1355	Pere de Podiolo	1459-1475	Jaume Oriol 1º
1342-1345	Bartomeu Romaguera	1460	Llorenç Girau
1344-1348	Guillem Riba	1460-1462	Llorenç Barrera
1344-1383	Miquel de Vilanova	1461	Joan Miquel
1345-1350	Francesc Llobet	1464-1482	Miquel Jaume
1345-1350	Pere Pastor	1468	Domènec Bofill
1346-1348	Pere Martí	1468	Francesc Compta
1350-1352	Pere Mateu	1473-1495	Jaume Oriol 2º
1351-1374	Dalmau Gispert	1481-1497	Joan Deuloso 1º
1354-1363	Berenguer Febrer	1487-1506	Bernat Andreu
1355-1356	Bartomeu Bonopaç	1493-1503	Antoni Jaume
1358-1392	Jaume Ferrer	1500-1535	Joan Deuloso 2º
1361	Ramon de Bussigues	1501-1513	Tomàs Pons Vidal
1361	Guillem de Mallorca	1504-1518	Francesc Dalmau
1361-1365	Francesc Saurí	1520-1536	Joan Castelló
1362-1376	Guillem Vidal	1523-1548	Joan Viu
1366-1377	Joan Barrera	1525-1529	Àntic Andreu
1369-1373	Francesc Fonollet	1527-1544	Pere Saguer
1376	Francesc Hosten	1540-1554	Antoni Savarrés
1376	Pere Jaume	1543-1587	Pere Martí Tolrà
1379-1387	Jaume Hospital	1553-1573	Martí Bordas
1382-1415	Miquel Cursaví	1558-1560	Joan Mestres
1386	Berenguer Fontcuberta	1557-1566	Jeroni Bofill
1386-1393	Bartomeu Pelegri	1562-1598	Galceran Busquets
1386-1402	Pere Pellicer	1569-1592	Jaume Clapés
1389-1414	Bernat Bofill 1º	1570-1589	Jeroni Ribera
1395-1437	Berenguer de Pla	1571-1596	Llorenç Cardó
1396-1407	Miquel Clar	1582-1590	Jaume Morell
1405	Perpinyà Collell	1586-1592	Baldiri Mallol
1407-1440	Joan Bofill	1594-1605	Jeroni Calvó
1410-1436	Bartomeu Bofill	1600-1615	Miquel Falcó
1424-1427	Pere Janer	1600-1626	Miquel Moner

ÍNDIX ALFABÈTIC DE NOTARIS I LES SEVES OBRES

ALBERT	Pere	1454-1455	2 Manuals
ANDREU	Bernat	1487-1506	4 Manuals, 6 Notes
ANDREU	Antic	1525-1529	2 Manuals, 1 Nota, 1 Manuals com a notari de Castell Empúries
BARRERA	Joan	1366-1377	14 Notes i Manuals
BARRERA	Llorenç	1460-1462	1 Manual
BOFILL	Bernat 1 ^{er}	1389-1414	45 Notes i Manuals Bernat Bofill 1 ^{er} associat amb Bartomeu Pelegrí i Guillem Vidal (1376) 44 Notes i Manuals
BOFILL	Bernat 2 ^{om}	1449-1467	10 Notes, 2 Testaments, 2 Diversoris, 1 plec d'Inventaris i Encants
BOFILL	Joan	1407-1440	14 Notes i Manuals
BOFILL	Bartomeu	1410-1436	11 Notes i Manuals
BOFILL	Domènec	1468	1 Manual
BOFILL	Jeroni	1557-1566	5 Manuals, 4 Notes, 1 Diversori, 1 plec d'Inventaris
BULDÓ	Joan	1434-1436	3 Manuals, 1 Nota
BONOPAÇ	Bartomeu	1355-1356	3 llibres (de pocs fulls)
BORDAS	Martí	1553-1573	19 Manuals, 19 Notes, 2 Testaments, 2 Diversoris, 1 plec d'Inventaris i Encants
BOU	Ramon	1306-1344	91 Notes i Manuals, alguns llibres de contractes de jueus
BUSSIGUES	Ramon de	1361	(vegeu: MALLORQUES, Guillem de)
BUSQUETS	Galceran	1562-1598	32 Notes, 34 Manuals intus Villam, 8 Notes extra Villam, 8 Manuals Extra, 7 plects d'Inventaris, 2 plects d'Apel·lacions i Requestes, 8 plects de Processos i Testimonis

CALVÓ	Jeroni	1594-1605	6 Notes, 6 Manuals, 1 Manual extra Villam, 9 Protocols, 1 plec d'Inventaris, 2 plecs de Protocols
CAPO	Pere	1330-1349	23 llibres i 10 mans de Notes i Manuals
CARDÓ	Llorenç	1571-1579	26 Notes (22 intus Villam i 4 extra Villam), 26 Manuals intus Villam, 3 Manuals extra Villam, 2 Testaments, 4 Diversoris, 5 plecs d'Inventaris, 3 Processos, 2 Protocols
CASTELLÓ	Joan	1510-1536	10 Manuals, 12 Notes, 1 Testament, 1 Diversori
CLAPES	Jaume	1569-1582	12 Notes, 6 Manuals, 1 Testaments, plec d'Inventaris, 15 Protocols, 1 Manual com a notari d'Empúries
CLAR	Miquel	1396-1407	17 Notes i Manuals
CLIMENT	Joan de St.	1437-1471	9 Notes, 10 Manuals, 1 Testaments, 1 plec de Protocols, 1 plec d'Inventaris i Processos
COLLELL	Perpinyà	1405	1 Nota
COMPTA	Francesc	1468	1 Manual
COMPTA	Guillem	1442-1452	1 Nota, 2 Manuals
CURSAVÍ	Miquel	1382-1415	2 Notes, 2 Manuals
DALMAU	Francesc	1504-1518	6 Notes, 1 Manual, 1 Testaments, 1 plec de Protocols
DEULOSO	Joan 1 ^{er}	1481-1497	1 Nota, 2 Protocols
DEOLOSO	Joan 2 ^{om}	1500-1535	13 Notes, 2 Manuals, 1 Diversori, 25 Protocols, 1 Plec d'Inventaris
FALCÓ	Miquel	1600-1615	14 Notes i 15 Manuals intus Villam, 4 Notes i 2 Manuals extra Villam, 1 Capbreu de la Encomanda, 2 plecs d'Inventaris i Encants, 3 Testimonis i Processos
FEBRER	Berenguer	1354-1363	13 Notes o Manuals
FERRER	Jaume	1358-1392	12 Notes o Manuals
FONOLLET	Francesc	1369-1373	2 llibres

FONTCUBERTA	Berenguer	1386	1 Manual
FRASQUET	Antoni	1438-1446	4 Manuals, 6 Notes, 1 plec de Processos
GIRAU	Llorenç	1460	1 Nota
GISPERT	Dalmau	1351-1374	associat amb Guillem VIDAL 14 Notes o Manuals (1372)
		1374	associat amb Miquel de Vilanova i Guillem Vidal, 21 Notes o Manuals (1374)
			associat amb Miquel de Vilanova, 9 Notes o Manuals (1351)
HOSPITAL	Jaume	1379-1387	4 llibres
HOSTEN	Francesc	1376	(vegeu JAUME, Pere i HOSTEN, Francesc)
JANER	Pere	1424-1427	3 Notes
JAUME	Pere	1376	associat amb Francesc Hosten: 1 llibre
JAUME	Miquel	1464-1482	4 Notes, 3 Manuals, 1 plec de Protocols
JAUME	Antoni	1493-1503	1 Manual
JUNQUERA	Bernat	1316-1325	2 llibres
LLOBET	Francesc	1345-1350	associat amb Pere Pastor: 14 llibres, (2 estant associats)
			associat amb Ramon Bussigues: 47 Notes o Manuals
MALLORQUES	Guillem de	1361	
MALLOL	Baldiri	1586-1592	4 Notes, 2 Manuals, 1 Testaments, 1 Diversori, 7 Protocols, 1 Plec d'Inventaris i Encants
MARTÍ	Pere	1346-1348	1 Manual
MATEU	Pere	1350-1352	1 llibre i 4/5 fulls
MESTRES	Joan	1558-1560	1 Nota, 2 Protocols
MIQUEL	Joan	1461	1 Manual

MONER	Miquel	1600-1626	30 Notes, 25 Manuals, 2 Testaments, 6 Diversoris, 4 plects d'Inventaris i Encants, 1 plec de Protocols, Plects de Testimonis, 1 plec de Requestes i altres papers
MORELL	Jaume	1582-1590	3 Notes, 4 Manuals, 1 plec de 8/9 Inventaris
NADAL	Pere	1425	1 Nota
ORIOl	Jaume 1 ^{er}	1459-1475	2 Notes, 2 Manuals, 1 Censals, 2 Testaments, 1 plec d'Inventaris, 1 plec de Protocols i Processos
ORIOl	Jaume 2 ^{om}	1473-1495	4 Notes, 5 Manuals, 1 Censals, 1 Testaments, 1 plec d'Inventaris, 1 Llibre de la Comunitat (de preveres) (vegeu LLOBET, Francesc, amb qui estava associat)
PASTOR	Pere	1345-1350	
PELEGRÍ	Bartomeu	1386-1393	13 Notes o Manuals associat amb Bernat Bofill 1 ^{er} i Guillem Vidal (1376)
PELLICER	Pere	1386-1402	3 Notes o Manuals
PERE	Guillem	1300-1307	2 llibres
PERPINYA	Pere	1279-1308	7 mans de Nota
PLA	Berenguer de	1395-1437	60 Notes o Manuals
PLA	Guillem de	1428-1455	3 Notes, 1 Manual
PODIOLO	Pere de	1335-1355	11 Notes o Manuals
PONS VIDAL	Tomàs	1501-1513	3 Manuals extra Villam, 1 plec de Processos
RESTA	Guillem	1312-1348	39 entre Notes i Manuals
RIBA	Guillem	1344-1348	8 Notes i Manuals
RIBERA	Jeroni	1570-1589	3 Notes, 5 Manuals, 2 Diversoris, 1 plec d'Inventaris, 1 plec de Protocols, 1 plec de Protocols
ROMAGUERA	Bartomeu	1342-1345	1 Manual

SAGUER	Pere	1527-1544	9 Notes, 2 Manuals, 1 plec de Protocols (14), 1 plec de Protocols dels substituïts (5), 1 Testaments, 1 Inventaris
SAURI	Francesc	1361-1367	1 Notes, 1 Manual
SAVARRÉS	Antoni	1540-1554	13 Notes, 15 Manuals, 12 Protocols, 2 plecs d'Inventaris, plec de Processos
TOLRA	Pere Martí	1543-1587	4 Notes, 7 Manuals, 1 plec d'Inventaris, 1 plec de Processos
TURRO	Ramon	1330	2 llibres i 2 Manuals
VADELL	Guillem	1282	4 mans de Notes i Manuals
VIDAL	Guillem	1362	20 Notes i Manuals associat amb Dalmau GISPERT (1372): 14 Notes o Manuals associat amb Bernat Bofill 1 ^{er} i Bartomeu Pelegrí (1376):
VILANOVA	Miquel de	1344-1383	62 entre Notes i Manuals associat amb Dalmau GISPERT (1351): 9 Notes i Manuals associat amb Dalmau GISPERT i Guillem Vidal (1374): 21 Notes o Manuals
VIU	Joan	1523-1548	15 Notes, 1 Testaments, 8 Protocols (rebutts pels seus substituïts), 15 Protocols, 1 plec d'Inventaris

NOTES

- (1) Figueres, Any 1987 vol. 20 pàgs 173-228.
 - (2) Una felix troballa d'un protocol del fons procedent de Castelló d'Empúries, a l'arxiu Històric de Girona, em permeté conèixer la data exacta del trasllat, com també altres detalls interessants, com ara el personal que intervingué en dit trasllat, el salari que cobraren i els mitjans amb què fou portat a terme. En efecte, la traginada es féu amb nou matxos de bast; els traguers foren Antoni Sirvent alias Font Roig, Pere Joan Dedeu i Pere Artigas, de Castelló d'Empúries, i Francesc Artigas, de Girona. El viatge d'anada i tornada durà tretze dies, inclòs un dia de repòs. Cobraren 46 lliures 12 sous de salari, segons l'època datada a Arbeca el 28 de setembre de 1622 (AHG, Castelló, vol. 1233). Pel seu interès, vaig donar coneixement d'aquestes dades al bon amic, D. Antonio Sánchez, arxiver de la Fundació de la Casa Ducal de Medinaceli, per incorporar-les a la seva important tesi doctoral **Historia del Archivo Ducal de Medinaceli**.
 - (3) MANTILLA TASCÓN, A. **Escribanos, Notarios y Archivos de Protocolos en España, a Archivium XII** (1962), Nota 3.
 - (4) La suposada oportunitat, la referim només a la propera guerra de l'any 1640, pocs anys després de l'esmentat trasllat, no pas òbviament, al fet de desposseir del seu lloc d'origen l'Arxiu comtal, tot i reconèixer que es tractava d'un Arxiu patrimonial.
 - (5) En efecte, a l'Arxiu Històric de Girona es troben alguns **Liber Consulatus, Conciliorum** i sobretot **Claverie** procedents de l'Arxiu Municipal, el seu lloc propi, de la Vila de Castelló d'Empúries.
 - (6) PUJOL I CANELLES, M. **Aportació a la biografia de Jeroni Pujades. Una biblioteca particular de començament del segle XVII**. Separata dels **Annals de Institut d'Estudis Empordanesos. Figueres, Any 1985**. Pàgs 140-142.
 - (7) Article publicat a **Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos, III**, Barcelona, 1955, pàgs 71-207.
 - (8) ADM, Ampurias, Reg. 6366, 6346, 6333, 6303, 6336, 6702, 6332, 6334, 6335, etc.
 - (9) AHG, Cast. vols. 14, 266, 288, 274. 458, etc.
 - (10) Barcelona, any MCMXIV, pàgs. 250-305.
 - (11) Bassas havia obtingut aquest manuscrit de l'advocat Salvador Hugas, de família dels antics notaris de la vila.
 - (12) Aquest privilegi, escrit en pergami, es trojava en el **Llibre primer dels Privilegis de la vila** i ocupava el calaix nº 1, segons **Un Inventari...**, o.c., pàg. 211.
 - (13) ADM, Ampurias, Reg. 2171.
 - (14) Monsalvatje y Fossas, F. **Los Condes de Ampurias vindicados**. Olot, imprenta y libreria de Ramon Bonet, 1917. pàg. 302.
 - (15) CARRERAS CANDI, F. **Desenrotllament de la institució notarial a Catalunya en el segle XIII**, publicat a **Miscel·lània històrica catalana**. Barcelona, Impremta de la casa Provincial de la Caritat, 1818, vol II, pàg. 327, 342.
 - (16) BASSAS, A. **Els privilegis de Castelló** o.c. pàg. 290.
 - (17) Monsalvatje i Fossas, F. **Los condes de Ampurias vindicados** o.c. pàg. 302.
 - (18) **Rubrica del Privilegi per los Exms olim Srs. comtes de Empuries, concedits a la Universitat i particulars de la Vila de Castelló i dit Comtat de Empuries, scrits y continuats en la Casa de la Llotja en los llibres de la xivella y dels botons**.
 - (19) AHG, Cast. vol. 1236 (any 1624).
 - (20) Calaix tercer de l'Arxiu Municipal, segons el citat article d'A. Compte **Un Inventari...**, pàg. 222.
 - (20b) **Els privilegis de Castelló**. o.c. pàg. 289.
 - (22) **Constitutions de Catalunya. Constitucions y altres Drets de Catalunya compilats en virtut del capitol de Cort LXXXII de las Corts per la S.C.Y.R. majestat del Rey Don Philip IV nostre Senyor, celebrades en la ciutat de Barcelona, any 1702**. Vol II. Barcelona, 1704, lib. 4, tit. 4, 1, 1a.
 - (23) **Notas para la Historia del Notariado Catalán**, o.c. pàg 142.
 - (24) **Els privilegis de Castelló**, o.c. pàg. 290.
 - (25) AHG, Cast. vols. 775, 480, 476, 486, 477, 485, 482, 523. Una època datada a kal. dec. 1315 (AHG. Cast. vol. 272) fa referència a quatre notaries propietat de L'infant Ramon Berenguer: **Quandam scribaniam dicti domini Infantis... ex illis quatuor notariis sive scribaniis que sunt in villa Castillonis**. Per bé que l'ablatiu **Notariis** pugui respondre tant a **notarius** com a **notaria**, no així **scribaniis** que aquí apareix com a equivalent a **notariis**. En efecte, per les dues «ii» únicament pot respondre a **scribania**, no a **scribanus** que sols admet una «i».
- D'altra banda, és evident que el partitiu **ex illis quatuor notariis sive scribaniis** va referit a **quandam scribaniam** i no pas a **per ipsum (notarium)**. Sembla corroborar aquesta interpretació els nombrosos instruments jurídics relatius a alguna de les notaries que

utilitzen expressions com aquestes: **unius scribanie ex duabus notariis se scribaniis dicte ville** (AHG, Cast. vol. 482), o simplement: **unius ex duabus scribaniis** (idem, vols. 480, 486) i encara: **illam scribaniam seu notariam nostram (domini Infantis) ex illis duabus notariis quas habemus in dicta villa (Castilionis)** (idem, vol. 476). El número de dues és també corroborat per la presència de **alteram en: notariam alteram ville Castilionis** (idem, vol 775).

En síntesi, creiem que la referència a **quattor** escrivanies a Castelló (vol 272 citat) engloba les dues notaries públiques i les restants privades, totes propietat del comte.

- (26) AHG, Cast. vol. 8 **Iste liber inceptus Petro de Serra, notario publico Castilionis existente** (=habitante). Mallen.
- (27) AHG, Cast. vol. 13 **Liber Testamentorum Petri de Serra notarii publici Castilionis in Notaria de Mallen substituti.**
- (28) AHG, Cast. vols. 181, 273, 217, respectivament.
- (29) AHG, Cast. vol. 784.
- (30) AHG, Cast. vol. 771 i 772.
- (31) AHG, Cast. vol. 792.
- (32) AHG, Cast. vol 837.
- (33) **Els privilegis de Castelló o.c. pàg. 289.**
- (34) AHG, Cast. vol. 934. **Secundum Manuale Antici (Avinyo) Feliu, auctoritate comitis notarii per totum comitatum etc. in notaria publica venerabilis Comunitatis Presbiterorum dicte Ville, vulgo dicta de Mallen.**
- (35) AHG, Cast. vol. 1302.
- (36) **ADG. Liber Notularum, n° 3, Secc. G., fol. 110v.**
- (37) Les raons i circumstàncies que justificaven l'establiment d'un jutge eclesiàstic a Castelló, eren principalment la multitud de causes eclesiàstiques tramitades entre persones de Castelló, el nombre i capacitat de juristes residents a la Vila, i la considerable distància entre Girona i Castelló d'Empúries.
- (38) AHD, Cast. vol. 350.
- (39) AHG, Cast. vol. 348.
- (40) AHG, Cast. vols. 705, 933, 1236, 1237, etc.
- (41) El volum 605 de la Secció de Protocols de Castelló a l'Arxiu Històric de Girona del notari B. Busquets, de 1426-1442, iniciat pels procuradors de la Caritat, i el volum 1895, corresponent al **Llibre de Claveria de la Universitat** de l'any 1508, foren trobats a casa del notari Simeó Ribera en la inspecció portada a terme pel veguer del comtat (AHG, Cast. vols. 605 i 1895).
- (42) **La successió notarial i el traspàs de protocols en terres catalanes a la baixa Edat Mitjana**, article publicat a **Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos**. Vol. IV, Barcelona, 1974, pàgs. 345-428.
- (43) AHG, Cast. vol. 272.
- (44) AHG, Cast. vol. 476.
- (45) AHG, Cast. vol. 482.
- (46) AHG, Cast. vol. 485.
- (47) AHG, Cast. vol. 480, 477, 476, 486.
- (48) AHG, Cast. vol. 775.
- (49) AHG, Cast. vol. 523.
- (50) AHG, Cast. vol. 480.
- (51) AHG, Cast, vols, 776 i 777.
- (52) AHG, Cast. vols. 476, 477, 480, 523. L'any 1361 es feren obres de restauració de l'edifici de l'escrivania de la Cúria i de la Presó (AHG, Cast. vol. 289).
- (53) AHG, Cast. vols. 735 i 760 (anys 1461 i 1466)
- (54) AHG, Cast. vol. 566 (any 1403)
- (55) AHG, Cast. vol. 14 (Bernat de Fontcuberta, a. 1287).
- (56) AHG, Cast. vols. 21, 24, 25, 58, 77, 160 (Pere de Serra, Pere Perrini, Bernat de Junquera, Guillem Costa, Pere Mateu, etc.).
- (57) AHG, Cast. vols. 266, 267, 468, (Joan Bacó, Guillem Vidal, Pere Pellicer).
- (58) AHG, Cast. vols. 560, 567, 557, 607, 604, etc. (Antoni Sabater, P. Borrassa, Miquel Cursaví, A. Frasquet, P. Sartre, etc.).
- (59) AHG, Cast. vol. 730 (P. Albert)
- (60) AHG, Cast. vols. 288, 560, 604, 657, 707, 843, 900, 1034, 459, 607, 567, 658, 797, 898, 897, 973, 1203, 1056, 1213 (regia ac comitali).
- (61) AHG, Cast. vol. 861.
- (62) AHG, Cast. vols. 1127, 1235.
- (63) AHG, Cast. vol 1303.
- (64) AHG, Cast. vol. 1203
- (65) **DURAN i CAÑAMERAS, F. Notas para la Historia del Notariado Catalán. o.c., pàg. 177.**

- (66) AHG, Cast. vol. 735 (a. 1461). Al peu de la primera pàgina trobem aquesta nota curiosa escrita amb lletra d'època posterior signada pel prevere Josep Mascort? **Dit Joan de St. Climent fou jueu i al desembre de 1495, no obstant dit esser mort, fou cremada sa estatua. Hi o dic per abero legit.** És sabut que els conversos i els seus descendents no podien ser notaris AHCB. **Rúbrica de ordinacions des del any MCCLXXX fins lo any MCCCCLXXII, f.204vº**). A partir de 11 d'agost de 1436, els notaris de Barcelona havien de passar un examen de **puresa de sang**. La prohibició es feu extensiva als escrivants. Ja el 27 d'octubre de 1367 el rei havia ordenat al notari de Girona Jaspert de Campllonch que el nomanement de substituïts anés precedit d'un examen sobre ells i les seves famílies (ACA, Reg. 1218, fol. 63v.)
L'escrivà jurat convers Joan de St. Climent havia adoptat pròpiament el nom cristià de Joan Pere de Sant Climent, per haver estat apadrinat pel procurador general del comtat d'Empúries, Pere de Sant Climent, l'organitzador de la gran festa que es celebrà a la Vila de Castelló el 1471 amb motiu de la conversió de més d'un centenar de jueus. Ignorem les causes concretes que motivaren l'auto de fe simbolitzat amb la crema de la seva estàtua. Sabem, amb tot, que responia a un acte inquisitorial sobre els conversos **judaizants**, es a dir, relapses al judaïsme.
- (67) **VIVES Y CEBRIA, Traducción al castellano de los Usages y demás derechos de Cataluña**, 2º Ed., Madrid-Barcelona, 1852, pàg. 203.
- (68) AHG, Cast. vol. 621.
(69) AHG, Cast. vol. 458 i 459.
(70) AHG, Cast. vol. 566 i 567.
(70b) AHG, Cast. vol. 786.
(71) AHG, Cast. vol. 288.
(72) AHG, Cast. vol. 560, 567.
(73) AGH, Cast. vol. 607, 604, 658, 707.
(74) AHG, Cast. vol. 557.
(75) AHG, Cast. vol. 731.
(76) AHG, Cast. vol. 807.
(77) AHG, Cast. vol. 797.
(78) AHG, Cast. vol. 843.
(79) AHG, Cast. vol. 898, 897.
(80) AHG, Cast. vol. 900.
(81) AHG, Cast. vol. 973.
(82) AHG, Cast. vol. 1213.
(83) AHG, Cast. vol. 1290.
(84) AHG, Cast. vol. 1245.
(85) AHG, Cast. vol. 731.
(86) AHG, Cast. vol. 1967 (a. 1596).
(87) AHG, Cast. vol. 830, 828.
(88) AHG, Cast. vol. 851.
(89) **El Còdex dels costums de Tortosa**, de finals del segle XIII, és probablement una de les legislacions més antigues i complexes existents a Espanya i, tal vegada, a Europa, sobre l'organització de la institució del Notariat. Vegeu OLIVER, B. **Historia del derecho en Cataluña, Mallorca y Valencia**, T.I., pàg. 48.
- (90) AHG, Cast. vol. 447.
(91) **Els privilegis de Castelló**, o.c. pàg. 290.
(92) AHG, Cast. vol. 1236. En efecte, l'examen, precedit d'unes lletres reials, tingué lloc a casa del prior Josep Mercader, situada al capdamunt de la Plaça dels Homes. Integraven el tribunal l'esmentat prior, en qualitat de president i altres components del Col·legi Notarial de la Vila: Miquel Moner, Joan Pons Fabra i Joan Llobet. Es publicà, fixat a la porta de la Cúria de l'Audiència general del Govern de la Vila, un cartell d'amonestacions durant més de vuit anys.
- (92b) **Els privilegis de Castelló**, o.c. pàg. 290.
(93) **Constitució tercera de les Corts de Montsó de 282 (Constitucions de Catalunya, Vol. I, lib. 2, tit. 6)**. Vegeu també **Ordinacions de Lleida de 1289**.
(94) **Notas para la Historia del Notariado...**, o.c., pàg. 131.
(95) La reproduïm aquí en forma de nota:
Primum: de his que videbitis et audietis a quocumque civis interest requisitus fueritis publicum conficietis instrumentum sine diminutione veritatis et adminatione falsitatis.
Secundum: quod secreto vobis iniuncta celebrabitis.
Tertium: quod in contractu usarum vel fraudulent aurum non conficietis instrumenta.
Cuartum: quod de omnibus instrumentis retinetis protocolo.
Quintum: quod erit fidelis domino regi, qui vos instituit in officis.
Sextum: que audio, timore, favore remotis in omnibus et per omnia in instrumentis conficiendis eritis fideles.

- (96) AHG, Cast. vol. 738.
- (97) BC, Ms. 183, f. 27vº (foliació moderna).
- (98) ACA, Reg. 2013 (2º foliació, full).
- (99) És notable el volum de contractes entre cristians i jueus, sobretot durant el segle XIV a Castelló d'Empúries com apareix del meu estudi inèdit sobre l'economia de la comunitat hebrea.
- (100) AHG, Cast. vol. 738.
- (101) El notari Pere Janer, el 1436, cobrà en concepte de salari anual, com a escrivà dels cònsols de la vila de Castelló d'Empúries, 35 lliures melgoreses (AHG, cast. vol. 1908, Liber Claverie 1435-1436).
- (102) Vol. I, fol. 261.
- (103) En realitat, el primer esment d'aranzels notariais és del 4 Kal. Jan. 1260, en què l'abat de la Col·legiata de Cardona dictà unes ordinacions sobre els drets de l'Escrivania de l'església de Sant Miquel. Vegeu BALLARO y SERRA y VILARO, *Historia de Cardona*, pàg. 74. Però, no són pròpiament aranzels de notaria pública. Posteriorment a 1289, es publicaren successius aranzels: 13 de juny de 1300, per Lleida, en **Constitucions de les Corts de Montzó**, aranzels per a tot Catalunya, ampliat pel veguer de Barcelona, ampliació confirmada pel rei en la **Pragmàtica** datada a Lleida el 16 de juliol de 1310. A partir d'ara, les ampliacions i modificacions se succeïren en 1315, 1318, 1333, 1348, 1363, fins a les anomenades **Constitucions de Perpinyà**, el 1451.
- (104) Fol. 72 del **Llibre dels Privilegis de la Vila de Castelló d'Empúries**, avui desaparegut, segons **Rúbrica dels dits Privilegis**, o.c.
- (105) AHG, Cast. vol. 837. A l'inici del segon llibre de Notes (**Liber Notularum**), 1514-1516, del notari substituït a la Notaria d'En Mallén, Cosme Damià Maig.
- (106) **Constitucions de Catalunya**, o.c., lib. IV, tit. XII, nº I, II.
- (107) AHCB, Llibre Vert, Vol. I fol. 281 vº Vegeu també DURAN CAÑAMERAS. **Notas para la Historia del Notariado...**, o.c. pàgs. 90 i 126.
- (108) AHG, Cast. vol. 590.
- (109) AHG, Cast. vol. 390.
- (110) AHG, Cast. vol. 590 ja citat. Dos segles més tard, la confraria de sant Miquel tenia el seu culte a l'Altar de la Puríssima a l'església del convent de Sant Francesc (AHG, Cast. vol. 1151).
- (111) PUJOL I CANELLES, M. **El retaule de Sant Miquel de Castelló d'Empúries. Descoberta la identitat dels seus autors**, publicat als *Annals d'Estudis Gironins*. Any 1988.
- (112) BASSAS, A., **Els Privilegis de Castelló**, o.c. pàg. 290.
- (113) Idem.
- (115) AHG, Cast. vol. 1151.
- (115) AHG, Cast. vol. 1236. Era prior Josep Mercader. Vegeu nota 86.
- (116) Article publicat a *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, Any 1986, pàgs. 109 i 110.
- (117) Els comtes d'Empúries havien fet la solemne entrada a la Vila el 26-27 de juliol de l'any 1628. La comtessa romangué uns dos anys a Castelló d'Empúries.
- (118) El clergue Joan Salvador era fill del cèlebre jurista Jeroni Pujades. Vegeu PUJOL i CANELLES, M. **Aportació a la biografia de Jeroni Pujades...**, o.c., pàgs. 145, 157, 167, i notes: 88, 320 i 348.
- (119) AHG, Cast. vol. 1251. «**Inventari de les Scriptures son en la notaria den Boffill... y vuy son recondites en la Instantia que en temps passat lo señor compte de Empuries tenia son Arxiu**».
- (120) Hem detectat uns quants petits errors cronològics, fàcilment subsanables.
- (121) Obra en el fitxer de dit Arxiu, i ha estat publicat als *Annals d'Estudis Empordanesos*. Any 1977, sota el títol **Els protocols Històrics de Castelló d'Empúries**, pàgs. 215-246; i ampliat en *Annals* de l'any 1983, pàgs. 95-96.
- (122) Cal advertir que la data inicial 1270 que figura en el **Catàleg** del Sr. Mirambell és equivocada, probablement per raons d'impremta. La lectura correcta és 1279. Amb tot, cal reconèixer que el **Catàleg** té el mèrit de tot treball pioner.
- (123) D'ordinari es tracta de referències de contractes instrumentalitzats en anys anteriors per aquest notari.
- (124) El cas de Bernat Junquera planteja un interrogant sobre l'exactitud de l'**Inventari**, llevat del cas que hagués estat notari també de la Notaria d'En Mallén.
- (125) Tampoc solucionen el problema els volums, plec i papers solts –en nombre no excessivament abundant– que havien quedat per classificar, tasca que actualment s'està portant a terme.

Tinter gòtic (segle XV-XVI) procedent del Mas Grau (Can Niceto) de Vilafant.

AHG, Castelló. Vol 564. Not. A. Sabater, 1405-1411. Protocol de Castelló d'Empúries.

Ploma trobada entre els folis d'un Protocol de Bàscara.

